

Izjava — izvešila ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Franciška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Zastopatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik tiskarna Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 7.—, pol leta L. 32.— in cel leto L. 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v štokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 10 stot. osmrtine, zahvale, poslanice in vabila po L.—, oglasi denarnih zavajalcev po L. 2. — Mali oglasi po 2 stot. besila, najmanj pa L. 2. — Oglasi naročnikov in reklamacije se pošiljajo izključno uravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Teletou uredništva in uprave 11-57.

MI IN TIROLCI

So znamenja, ki kažejo, da je naša država z novimi pokrajinami podedovala od Avstrije tudi znano metodo "divide et impera", kar pomeni v naši lepi slovenščini "delaj zdrabno in potem ukazuj". Ista znamenja kažejo obenem tudi to, da je italijanska vlada računala z nekako zvezo med nami julijskimi Slovani in tirolskimi Nemci. Takšna zveza bi ji sicer ne bila nevarna, toda nekaka nadleža bi vendarle bila. Zato pa jo je treba že v začetku onemogočiti. Italijanska vlada postopa pri tem, kakor je postopala v sličnih slučajih rajnske avstrijske vlada: enim daja nekaj, drugim nič, ene upošteva vsaj nekoliko, druge mnogo manj ali nič itd. Vse to z namenom, da bi se umetno izžvala nevoščljivost med prizadetimi drugorodnimi manjšinami, kar bi te manjšine oddaljilo drugo od druge in onemogočilo vsak sporazum za skupni nastop.

Evo sedaj par takšnih znamenj v dokaz, da je temu zares tako. Dočim je naša obdinska avtonomija šla že prvi dan rakom žvižgat, so jo tirolski Nemci uživali ves čas premirja in jo uživajo še dandanes. Nemški jezik je ostal v nemškem delu Južne Tirolske uradni jezik v istem obsegu kakor pod Avstrijo, sodišča so še popolnoma nemška, dočim je v narodno mešanih krajih izvrstno preskrbljeno za dvojezičnost uradov itd. Naj omenimo še en slučaj, ki kaže to razliko v postopanju italijanske vlade v še jasnejši luči. Ko so tirolski fašisti ubili v Bocenu nekega nemškega učitelja, je vlada potem agencije štetani uradno obsodila to dejanje. Kako je glede vseh teh vprašanj pri nas, ni treba posebej razlagati. Nedavni odgovor ministrskega predsednika na interpelacijo poslanca Šteka radi požiga Narodnega doma nam je povedal vse; med drugim tudi to, da se Bonomi sam čuti fašista!

Seveda mi tirolskim Nemcem nikakor ne zavidamo, da so rimski vladi malo bolj pri srcu kot mi. Predvsem dobro vemo, da so tudi Nemci še daleč od tega, kar jim priče. Na drugi strani pa smo tega celo nekoliko veseli, češ tisti rimski hudici vendar niso tako črni, kakor bi se mislilo, enkrat se bodo morda spametovali in potem bodo priznali obojnim, kar nam gre. Pravijo, da rimska vlada tupatam rada poboska tirolske Nemce, ker je to v prilog njeni zunanji politiki, ki je polna posebnih ozirav do premagane Nemčije. To se prav lahko veruje, kajti slaba bi bila tista politika, ki bi z vsako svojo potezo zasledovala samo en edini cilj. In tako je zelo verjetno, da hoče vlada z boškanjem in milovanjem Nemcev in istostanim zaničevanjem nas julijskih Jugoslovenov pobiti z enim udarcem bogve koliko muh, med katerimi se nahaja tudi muha "slovanoskomske zveze" v obmejnih pokrajinah.

Toda ta muha je bila in je le domneva, a italijanska vlada se je pri svojem zamahu udarila v roko. Takšne slovanoskomske zveze ni. Za nas je bil nastop tirolskih Nemcev povodom zadnjega obiska italijanskega kralja na Tirolskem ravno tako veliko iznenadenje kakor za vsa druga javnost v Italiji, dasi smo bili prepričani, da bodo stvarnomisleči tirolski Nemci pri eni ali drugi priliki ali vladi gotovo razumeli, da niso nikakor še zadovoljni. Seveda ne bomo tudi mi šli v Bocen vprašati, kako naj se obnašamo, ko pride kralj obiskat naše dežele...

Moramo torej, žalibog, priznati, da se o kakem skupnem in sporazumnem postopanju nas in Nemcev za sedaj ne more govoriti. Tiste sličnosti, ki jih opažamo med našim in njihovim položajem, niso nikakor pripravne za podlago nekakemu slovanoskomo-nemškemu programu za skupno postopanje v borbi za pravice obeh narodov. Nasprotno; tu gre za sličnosti, ki so — rekli bi — kakor nalašč ustvarjene, da jih lahko italijanska vlada izkorišča proti enim in drugim, naj bo tudi s kako malo razliko v brezobzirnosti. Naj omenimo predvsem tisto sličnost, ki jo morda posebno mi preveč zanemarjamo, ki pa usodno vpliva na vsa italijanska politiko nasproti novim pokrajinam. Mi in tirolski Nemci smo našli pod Italijo neznatne odlomke naših plemen. Mislimo na nemški strani na takomenovane "sette comuni", t. j. sedmero nemških občin ob stari tirolski meji; na naši strani pa na beneške Slovence in Rezijane. Eni in drugi so prišli pod Italijo že l. 1866 in pri obojnih je italijanska uprava znala ubiti naravno prirojen jim ljubezen do lastne narodnosti. Sedaj so ti Setekomunci in naši Rezijani žalibog skoraj izgubljeni za nemško, oziroma slovanoskomo kulturno skupnost. Njihova usoda pa je italijansko vlado zapeljala, da zahteva tudi od nas in tirolskih Nemcev, naj bi posnemali tudi mi Rezijane in Setekomunce ter si s tem podpisali obsodbo na kulturno in narodno smrt.

Tega seveda nečemo in ne bomo storili, ne mi Jugosloveni ne tirolski Nemci. To vedo prav dobro tudi v vladi in odtod tudi njih jeza. Treba pa je na kratko omeniti še dve sličnosti med nami in Tirolci, ki to jezo le še bolj stopnjujeta. Prva obstoji v tem, da so na Tirolskem, kakor pri nas v Julijški pokrajini, nekatera romanska plemena, ki se sicer značajno držijo svojega jezika in svojih običajev, pri katerih pa je čustvo deželne skupnosti in čustvo skupnosti gospodarskih interesov visoko nad vsakim

čustvom sovraštva proti Nemcem, oziroma proti Slovanom. Mislimo tu na tirolske Ladince in naše Furlane. Druga sličnost pa je v tem, da smo mi in tirolski Nemci odlomki plemen, ki imajo svoje narodne države (Jugoslavija, Čehoslovaka, Poljska, Rusija, Bolgarska, Avstrija, Nemčija). Ta poslednja sličnost je morda za obojne najusodnejša in gotovo ravno to dejstvo zapeljuje največ italijanskih politikov, novinarjev, društev itd. da kričijo na vlado, naj drugorodcem v novih pokrajinah pokaže pest!

Tako vidimo torej da so sličnosti, ki nas vežejo s tirolskimi Nemci, pravzaprav nekaka nesreča za ene in druge, ker se spričo njih priporočila, oziroma izvršuje proti enim in drugim tista politika preziranja, zaničevanja in zapostavljanja drugorodcev v novih pokrajinah, ki naj bi nas prisilila, da bi se uklonili in postavili Setekomunci in Rezijani. Seveda je ta politika fina, diplomatska in nič grobega ni v njej, ako hočemo oddvojiti od nje razna fašistovska nasilja; toda, ravno vsled tega je tem bolj nevarna in njena raznarodovalna moč tem večja. Bilo bi torej naravno misliti, da nas že ta nevarnost mora siliti, da napravimo z Nemci enotno fronto in da se po enotnem načrtu upiramo proti "rezijanizaciji" in "setekomunizaciji" naših dežel.

Toda kako stojijo v resnici stvari v tem pogledu? Mi in Nemci se nahajamo nasproti raznarodovalnemu pritisku v istem položaju, kakor so se nahajali zavvezniki ob času vojne nasproti Nemcem. Vsled oddaljenosti n. pr. med Francijo in Rusijo je bil skupen nastop armad obeh držav izključen. Nemci so to izrabljali in so stalno zmagovali, dokler niso postale posamezne države same dovolj močne, da so se mogle upreti njihovim navalom. Nekako isto vlogo igra tudi pri nas in Tirolci naša medsebojna oddaljenost. K temu pa se pridružujejo nekatere razlike v interesih in naziranjih, ki potiskajo medsebojne sličnosti popolnoma v ozadje, a na dan stopajo razlike, ki narekujejo Nemcem taktiko, kateri mi julijski Slovani nikakor ne moremo slediti. Tako smo n. pr. čitali v italijanskih listih, da je sedaj že znameniti boscenski župan Perathoner imel po kraljevem obisku pogovor z nekimi italijanskimi novinarji, katerim je rekel, da Tridencini sovraživijo tirolske Nemce, vsled česar da zahtevajo Nemci delitev dežele, kar je v skladu tudi z gospodarskimi interesi tirolskih Nemcev. Pri nas je položaj drugačen. Gospodarski interesi julijških Jugoslovenov se popolnoma vjemajo z gospodarskimi interesi julijških Italijanov. Vsled tega v širokih italijanskih ljudskih množicah tudi ne opažamo več tistega nepoboljšljivega sovraštva proti nam in gotovo bo moralo prenehati tudi na "vrhovih", ko se prej ali slej tudi ti krogi zavejo pravih interesov naše dežele. Spričo teh dejstev bo pač nam bolj kazalo, da zahtevamo nedeljivost Julijske Krajine in da se postavimo odločno na stališče sodelovanja z julijskimi Italijani.

So še nekatere druge važne razlike. Nemci imajo na svojem ozemlju nekoliko velikih čisto nemških mest, kakršnih mi v naši deželi nimamo. V teh mestih so si s pomočjo čisto nemške okolice pripravili nekatere utrjene položaje, s katerih lahko vodijo popolnoma kljubovalno politiko ne le brez ozira na uspeh, temveč jim pri taki politiki morajo priti prav ravno neuspehi. Da so sprejeli nekako kljubovalno taktiko, so pokazali s svojim nastopom ob priliki kraljevega obiska in posebno pa s tem, da so se v spomenici, v kateri so protestirali proti vojaški dolžnosti, sklicevali na dejstvo, da bodo morali služiti v istih polkih, proti katerim so se tri leta hrabro in zvesto borili. Mislimo, da jim tudi po tej poti ne moremo slediti. Res je sicer, da je bilo tudi mnogo naših sinov v bivši avstrijski armadi. Toda, ti so bili prisiljeni, da so se morali boriti proti zaveznikom, dočim se je na drugi strani borilo mnogo naših prostovoljcev proti Nemcem, tako, da smo bili torej obenem tudi zavezniki zapadnih držav in tudi Italije. Ravno radi tega pa je potrebna na naši strani popolnoma drugačna taktika glede teh vprašanj. Predvsem pa mora biti to taktika, ki nas vodi do uspehov in nikakor do nekakih preračunjenih neuspehov.

Kaj torej? Mi sami, kakor smo rekli pred kratkim in tem mestu, moramo napraviti trdno fronto, ki bo izdržala vsakršne napade na naše narodne in gospodarske koristi. To pa seveda nikakor ne pomeni, da bi med nami in Nemci ne smelo biti nikakih stikov. Nasprotno, prepričani smo, da se bodo ti stiki razvijali in sicer tem bolj, čim bolj se bomo medsebojno spoznavali. Često bo na mestu tudi vzajemna pomoč. V glavnem imamo pač obojni isti cilj, t. j., da izsilimo v okviru države sebi primerno avtonomijo. Čim bi se temu cilju odrekli, bi s tem že započatili začetek našega konca. To pa velja glede nas julijških Jugoslovenov še v mnogo večji meri kot glede tirolskih Nemcev.

Jugoslavija

Redna seja parlamenta se odloži z ukazom
BELGRAD, 28. Prva redna seja bo sklicana z ukazom, ki je bil večeraj popoldne podpisan. Poslanca Barić in Gjonović sta zahtevala, da se odloži politična debata. Vlada je na to pristala. Ko se vrne kralj Aleksander, bo položil prisego na ustavo ministrski predsednik Pašić bo podal ekspozice o zunanjem položaju, nato se bo pričela politična debata.

Seja klubovih načelnikov.
Solidarnost male entente z veliko entento?
Formalna seja parlamenta 29. t. m.

BELGRAD, 28. Večera ob 4. uri popoldne se je vršila seja načelnikov parlamentarnih klubov. Namestnik ministrskega predsednika dr. Marko Trifković je poročal o zunanjem položaju glede na dogodke na Ogrskem, ki so nastali vsled povratka kralja Karla in o ukrepih, katere je vlada podvela. Obenem je poročal tudi z ozirom na garancije, ki se imajo zahtevati, da se sliči dogodki ne ponovijo. Poročal je o sporazumu male entente proti Ogrski in poudarjal načelno složnost Jugoslavije z Romunijo in Čehoslovako. Razložil je stališče male entente napram veliki ententi in poudaril, da vlada med malo in veliko entento v vseh vprašanjih popolno soglasje.

Novi albanski napadi odbiti
BELGRAD, 29. Albanci so zopet napadli jugoslovanske čete ob Drini. Napadalc so bili odbiti in pregnani z več važnih položajev.

Mobilizacija jugoslovenske vojske
Ves prvi poziv poklican pod orožje

BELGRAD, 29. (Izvirno poročilo "Edinosti"). Večera se je vršila važna seja ministrskega sveta, katere je bila posvečena svetovanju o položaju, ki je nastal vsled zadnjih dogodkov na Ogrskem. Po natančni in vsestranski proučitvi položaja je ministrski svet sklenil mobilizacijo celega prvega poziva. Pod orožje so poklicani in morajo takoj oditi v vojaško službo vsi moški od 21. do 30. leta. Javno mnenje v prestolnici kakor tudi po drugih krajih kraljevine enodolno odobrava ta odločni korak vlade. Listi enoglasno zahtevajo, da se mora napraviti v srednji Evropi red, ki bo omogočil nasledstvenim državam mirni razvoj in jih bo trajno obvaroval pred novimi neprijetnimi presenečenji. Ogrska mora do pitice izvršiti trianosko mirovno pogodbo, predvsem pa določbe, ki zahtevajo njeno razorožitev. Tudi habsburško vprašanje se mora končno rešiti.

Čehoslovaška
Mobilizacija na Čehoslovskem

PRAGA, 29. Vsled vojaških priprav je bilo v obmejnih krajih na Slovaškem in v Prikarpatih Rusiji proglašeno obsedno stanje. Mobilizacija se izvršuje v vrsti, posebno na Slovaškem, kjer je načelnik avtonomne ljudske stranke izdal na narod vroč proglas, v katerem poziva Slovake, naj se združijo vsi za obrambo republike.

Čehoslovaška ne hlepi po novem ozemlju

PRAGA, 29. Brnski list "Lidove Noviny" je objavil o vojaških pripravah navdušen članek, kateri se tako-le zaključuje: "Do sedaj smo se obračali do zaveznikov s prošnjo, naj oni napravijo red — sedaj na ga bomo napravili sami. Mi smo se vedno in neprestano pogajali, včasih celo tako nadolgo, da nas je začelo biti sram nas samih. Sedaj pa je treba končati s pogajani in beseda Ogrske mora biti da ali ne! Vsako leto bi bili prisiljeni tako mobilizirati, ako ne poskrbimo sedaj, da bo ta mobilizacija zadnja. Veliki sporazum ni prisiil Ogrske, da bi napravila račun s Habsburžani, kakor smo ga napravili mi in vsi njihovi bivši podložniki. Veliki sporazum ni prisiil Ogrski, da bi priznala novo uredbo v Evropi in da bi nehali s svojo propagando v sosednih državah. Veliki sporazum jih ni prisilil, da morajo odpustiti vojaštvo, kakor predvidevajo mirovne pogodbe. K vsemu temu mora Ogrski prisiil sedaj mali sporazum s svojo lastno močjo, s svojimi lastnimi sredstvi in s svojim lastnim orožjem. Sovražimo vojno in naše rane, ki nam jih je prizadajala zadnja vojna, niso še zaceljene. Toda ker ni druge poti, pojdemo se bit! Madžarom nečemo vzeti ničesar, ne hlepimo po njihovem ozemlju in po ničemer, kar je njih, toda zahtevamo do pitice izvršitev mirovne pogodbe in prisilili jih bomo, da nam dajo vsa jamstva, ki jih more dati država. Prepričani smo, da bomo s tem napravili dobroto madžarskemu ljudstvu samemu, ki ga tlačijo tisti aristokratski krogi, katere ga hočejo zopet vklentiti v habsburški jarm, izpod katerega je Madžare osvobodila svetovna vojna."

Tretja obletnica čehoslovaške republike
PRAGA, 29. Večera se je vršila proslava tretje obletnice čehoslovaške republike. Mesto je v zastavah. Množice manifestirajo. Predsednik Masaryk je sprejel diplomatski zbor, pred katerim je imel važen političen govor.

Ogrska
KAREL SE NOČE ODPOVEDATI PRESTOLU

BUDIMPESTA, 29. Kardinal nadškof Czernoch je odpotoval v Tihany, kjer se sedaj nahajata bivši kralj Karel in bivša

kraljica Zita. Kardinalu je bila poverjena s strani ogrske vlade posebna naloga.

LONDON, 29. Listi javljajo, da se bivši kralj Karel po zadnjih vesteh noče odpovedati ogrskemu prestolu. Ogrski primas je šel v Tihany z naročilom ogrske vlade, da bi bivšega kralja pregovoril.

Poljska

Poljski državni zbor odobril sklep Zveze narodov glede Gornje Šlezije

VARŠAVA, 29. Poljski državni zbor je enoglasno sprejel razdelitev Gornje Šlezije, kakor jo je določila poslaniška konferenca na podlagi predloga Zveze narodov, s tem, da je sprejel resolucijo, ki jo je predložila v ta namen komisija za zunanje zadeve. Resolucija naglašja, da so bile pravice poljskega naroda le nezadostno zadovoljene, kajti pod Nemčijo je ostalo še 700.000 Poljakov. Kljub temu se Poljska klanja pred potrebo ustanovitve miru v srednji Evropi. Radi tega sprejema odločitev zaveznikov. Nadalje zahteva državni zbor v tej resoluciji, naj vlada poskrbi za zaščito poljskih manjšin, ki ostanejo pod Nemčijo in naj preskrbi prebivalcem Nemčiji prisojenega ozemlja gospodarska in pravna jamstva. Končno zahteva resolucija zaščito za žrtve vstaje v Gornji Šleziji.

Po sprejetju resolucije je govoril maršal Korfanty. V svojem govoru se je spominjal žrtve borb v Gornji Šleziji in je pozival vojake, naj častijo spomin tistih, ki so se borili za poljsko stvar. Vsi poslanci so vstali pri teh besedah ter so govorniku burno posklali.

Italija

Svečanost v čast neznane vojaku

OGLEJ, 29. Večera se je pri ogromni udeležbi začela svečanost v čast neznane vojaku. Okoli 11. ure so prišli N. kr. V. vojvoda iz Aoste, vojni minister Gasparotto in generalni civilni komisar za Julijsko krajino kom. Mosconi. Na postaji so jih sprejeli državni podtajnik za vojno Macchi, general Sanna, posl. De Vecchi in druge uradne osebe. Godba je svirala kr. koračnico in občinstvo je vojvodo burno pozdravljalo. S postaje se je vojvoda takoj odpravil v cerkev in je zavzel določeno mu mesto na levi strani odra, na katerem se nahajajo trupla neznanih vojakov. Nato se je začelo cerkveno opravilo. Po končani maši se je škof Bartolomeo približal generalu Paoliniju, nakar sta oba šla h gručni mater, da popojejo k mrtvaškemu odru tisto, ki ji je zapadlo, da izbere truplo neznane vojaka. To je Tržačanka Marija Bergamas. Gospa Bergamas gre ob splošni tišini k rakvam, poklekne ter položi roko na eno raven, ki je peta z desne oltarja. Tedaj so vstale druge matere ter so obsule vse rakve s cvetjem. Izbrano raven so neli v sredo cerkve, jo ovili v italijansko trobojnico, nanjo je bila položena čelada in zlata svetinja za hrabrost. S tem je bila svečanost končana. Vojvoda iz Aoste je zapustil svoje mesto, pozdravil je matere in vdove padlih vojakov in nato odšel iz cerkve. Sledili so mu vojni minister in druge uradne osebe.

Izbrano truplo neznane vojaka je ostalo v cerkvi do 16.30. Ob tem času se je začel obrazovati sprevod za prenos trupla na postajo. Osem podčastnikov je prineslo rakev iz cerkve in so jo položili na topovski voz. Nato je sprevod krenil proti postaji. V sprevodu so bila vsa oblastva in vsa društva, ki so se udeležila svečanosti v cerkvi, ter veliko občinstva. Na postaji so deli rakev takoj v mrtvaški vagon, dočim je vojašev izkazalo predpisano čast. Vojni minister Gasparotto je spremljal truplo do Vidma. Tu je izročil poveljništvo vlaka poslancu De Vecchiju.

Drugi 10 trupel, ki so ostala v Ogleju, se bo pokopalo na oglejskem pokopališču 4. novembra ob isti uri, kot se bo v Rimu vršil svečani pogreb izbranega trupla.

Francija
Francoska pomoč Rusiji

PARIZ, 29. Na svoji večerajšnji predpoldanski seji je francoska poslanska zbornica odobrila kredit v znesku 6.000.000 frankov za pomoč stradalajočemu prebivalstvu Rusije.

Francosko-turška pogodba

PARIZ, 29. »Temps« poroča, da turška vlada v Angori uradno potrjuje sklenitev francosko-turške mirovne pogodbe. Pogodba je bila podpisana 20. oktobra. Podpisala sta jo senator Franklin Bouillon za Francijo in turški minister za zunanje zadeve Jusuf beg za Turško.

Anglija

Grški minister v Londonu

LONDON, 29. Z ozirom na prisotnost grškega ministrskega predsednika Gunarisa v Londonu pravi Reuterjev dopisni urad, da se za sedaj ne predvidevajo nikakoga pogajanja. Ko bodo angleška, francoska in italijanska vlada obveščene o grških predlogih, se bodo brezdvomno posvetovali, ali bo na podlagi zbranih podatkov umestno, da bi poskusile kak skupen nastop.

Anglija zadovoljna, da je Nemčija sprejela sklep Zveze narodov

LONDON, 29. Reuterjev dopisni urad javlja, da so angleški politični krogi vest, da se je Nemčija podvrгла sklepom Zveze

narodov glede Gornje Šlezije, sprejeli z velikim zadoščenjem.

Angleži in ultimat malega sporazuma

LONDON, 29. Reuterjev urad pravi z ozirom na ultimat malega sporazuma Ogrski sledeče: Dasi je znano, da želijo države malega sporazuma, da bi se jim izpolnile nekatere njihove želje, ni pa dobilo ministrstvo za zunanje zadeve še nikake vesti o tem, da bi bile države malega sporazuma izročile v Budimpešti kak ultimat.

Angleško - irska konferenca

LONDON, 29. Večera so imeli irski poslanci pogovor z Lloydom Georgem in predsednikom gosposke zbornice. Lloyd George je sporočil Ircom, da ne bo do ponedeljka mogoč nikak nov sestanek. Iz tega se sklepa, da namerava Lloyd George vprašati angleško zbornico za njeno mnenje glede irskega vprašanja. Listi pravijo, da bo imela vlada pri glasovanju dolnje zbornice o irskem vprašanju, najbrže ogromno večino.

Švica

Švicarska pomoč Rusiji

BERN, 29. Švicarska zvezna vlada je dovolila Rdečemu križu kredit 100.000 frankov kot prispevek za osnovanje ene švicarske bolnišnice v Rusiji. Skupni stroški za otvoritev bolnišnice znašajo 300.000 frankov.

Nemčija

Večina nove vlade

BEROLIN, 28. Vlada je dobila zaupnico z 230 glasovi proti 132.

Romunska

Vesti o poroki romunske kneginje z bolgarskim kraljem neresnične

BUKAREST, 29. Iz uradnega vira se doznava, da so vesti o poroki bolgarskega kralja Borisa z romunsko kneginjo Marijo popolnoma neresnične.

Amerika

Washingtonska konferenca se odpre

12. novembra

WASHINGTON, 29. Državni urad za zunanje zadeve je obznanil, da se bo prva seja washingtonske konference vršila 12. novembra predpoldne.

Stavka železničarjev v Zedinjenih državah odložena

CHICAGO, 29. Voditelji železničarskih zvez so enoglasno sprejeli predlog, da se stavka železničarjev, ki bi se bila imela začeti jutri, odloži.

Nevarna igra

»Idea Nazionale« je list, v katerem se odražajo ideje in nameni širokih nacionalističnih krogov Italije. Zato ni brezpomembno, kar je pisal ta list po žalostno ponesrečenem zletu Karla Habsburžana iz Švice na Ogrsko. »Idea« meni, da je Karol izbral neprimeren trenutek za svoj (kakor si je domisljal), kraljevski pohod in da bi se s pomočjo Italije resil obleganja od strani male entente. »Za Italijo — je pripomnil rečen list — ki je najbolj interesirana na obdonavskem ravnotežju, kakor je nastalo po zmagi, ne bi bila habsburška vzpostavna škoda, marveč v korist! Vendar mislimo, da ista Italija, ki se ji je z nje avtoriteto posrečilo dovesti do pomirjenja med Madžarsko in Nemško Avstrijo ter preprečiti nevarno obdonavsko hegemonijo male entente, ne more danes drugače, nego da tudi posreduje proti poizkusu Karla. In to ne le zato, ker je še za nekoliko mesecev vezana po »protihabsburškem dogovoru« Sforze in ki ga — dokler je v veljavi — ne more odkloniti, ampak tudi z ozirom na reakcijo, ki bi jo mogel izvesti ta poizkus.

Končno obtožuje »Idea Nazionale« Čehoslovaško in Jugoslavijo, da sta hoteli od septembra sem izriniti spor radi Burgenlanda za invazijo ogrskega ozemlja, kar pa je preprečila Italija s svojim posredovanjem!

Menimo, da je italijanski list s to svojo — odkritosrčnostjo napravil slabo uslugo vnanji politiki Italije. Italijanska diplomacija naglašja svojo popolno in brezpogojno solidarnost z malo entento na nje nastopu proti poizkusu za vzpostavo habsburške vladavine na Ogrskem. »Idea« pa izjavlja, da bi bila taka vzpostavna na korist Italiji! In po nje izjavjanju bi morali logično sklepati, da gre Italija z malo in veliko entento — ker tudi ta je z neusmiljeno odločnostjo nastopila proti nesreči pustolovštini lahkomišelnega in od brezvestnih svetovalcev zavedenega bivšega cesarja — le zato, ker je vezana v to po še veljavnem dogovoru in da hoče po nekoliko mesecih, ko ta dogovor pride iz veljave, ubrati drugačne strune.

Kakor rečeno: tak zaključek se kar usiljuje po besedah v »Idea Nazionale«. A iz tega še nadaljnji logični zaključek, da sedanje izjave italijanske diplomacije niso iskrene, da je nje prisega zvestoba mali in veliki ententi — vsaj glede dogodkov na Ogrskem — omejena na gotov termin! Ali, z drugo besedo: da imajo zavezniki in njih pridruženici polnega razloga za nezaupanje do italijanske vnanje politike ravno ob vprašanju, ki je usodne važnosti za srednjo Evropo in za mir vse Evrope.

Verujemo v iskrenost in lojalnost g. Della Torretta Vprašanje — popolnoma opravičeno ob razoranih političnih razmerah v Italiji — pa je sedaj: ali je pozicija sedanjega italijanskega ministra za zunanje stvari trdnjša, nego pa stališče nacionalistične plasti, ki jim je »Idea Nazionale« glasilov, stališče, da bi bila restavracija Habsburžanov koristna za Italijo in da naj bi se torej Italija, ko ne bo imela več vezanih rok, v smislu tistega nauka o »sacro egoismo« izneverila zaveznikom in zaplesala svojo ekstra-turo ob vprašanju vzpostavitev Habsburžanov?

Danes je Della Torretta minister za zunanje stvari Italije in on je, ki določa smerice te politiki. Kdo pa more jamčiti, da bo on čez nekoliko mesecev, na katere namiguje »Idea Nazionale« še na tem visokem mestu? Kaj potem, če bi mu sledil mož, ki bi si osvojil naziranje rečenega lista? Kake usodne možnosti bi se odpirale potem sprico dejstva, da sta ob vprašanju vzpostavitev Habsburžanov v polnem soglasju velika in mala ententa in da vsem sedanjim ukrepom te poslednje brezpogojno pritrjuje tudi Nemška Avstrija in Poljska! S kolikimi silami bi prišla potem Italija v navklirje? Kake posledice bi moge nastati zanj? Nedogledne so.

Kot državljani Italije in iz srca zavzeti za ohranitev evropskega miru zahtevamo od italijanske diplomacije popolne jasnosti, ker se zavedamo, da je za varno politično bodočnost Italije in za nje gospodarski procvit prvi predpogoj prijateljsko razmerje ravno do tistih držav, ki danes s toliko odločnostjo odklanjajo habsburško nevarnost! Le iz iskrenosti raste zaupanje, a zaupanje od strani sosedov je najdragocenejši zaklad in neizogiben predpogoj za uspešno in plodonosno politiko države! Politika, ki rodi nezaupanje sosedov, je nevarna igra!

Priprave za občinske volitve v Trstu

Na podlagi kr. odloka od 7. oktobra 1921. št. 1393, priobčenega v uradnem listu od 22. oktobra 1921 št. 249 in obsegačega pravila za občinske volitve v občinah pokrajin, priključenih h kraljevstvu, objavlja izredni komisar za Trst in okolice, da se je odredila sestava volilnih imenikov za volitve v tržaško občinsko upravo. Mestni magistrat bo dal tiskati toliko izvodov volilnega imenika, kolikor tozadevnih pismenih zahtev bo dospelo tekom osmih dni od dneva, ko se je objavil pričujoči oglas (t. j. do 4. novembra t. l. Op. ur.). Tisti, ki želijo imeti volilni imenik, bodo morali plačati sozvrzmi del tiskovnih stroškov. Trst, 27. oktobra 1921. Izredni komisar: Cavalieri, I. r.

Pogoji za občinsko volilno pravico so na podlagi določb kr. odloka od 7. oktobra 1921. sledeči:

I. POGLAVJE.

O volilni pravici in izvoljivosti (o aktivni in pasivni volilni pravici).

2. člen.

Volilno pravico imajo le državljani, ki vživajo državljanske pravice.

Državljanom so glede volilne pravice, o kateri govori pričujoče poglavje, izenačeni tudi sosednjani iz drugih italijanskih pokrajin, če tudi niso še naturalizirani.

Kako dosežejo volilno pravico Neitalijani (inozemci), določa zakon od 13. junija 1912 št. 555.

21. člen.

Uradnim potom se vpišejo v volilni imenik za občinske volitve oni, pri katerih je dognano, da odgovarjajo pogojem, ki jih zahteva vpis uradnim potom v občinski imenik za volitve v parlament.

To vpisovanje se bo vršilo na podlagi seznama, predpisanega v II. poglavju kr. odloka od 25. septembra 1921 št. 1359, spopolnjenega s podatki, o katerih govori 12. člen istega kr. odloka.

Uradnim potom se vpišejo tudi oni, ki so že najmanj šest mesecev vpisani v registrih za direktne davke davčnega urada. V ta namen bo davčni urad moral dati občini na razpolago potrebne podatke.

V volilni imenik za volitve v občinsko upravo se vpišejo tudi oni, ki do 15. decembra vložijo tozadevno prošnjo ter dokažejo, da imajo predpisane predpogoje; v ta namen bo objavljaj župan pozive na nje 1. decembra vsakega leta.

22. člen.

Kdor vložil prošnjo za vpis v volilni imenik za volitve v občinsko upravo, ji mora priložiti sledeče listine: 1. očetovstvo, kraj in datum rojstva; 2. ako je potrebno, akti, ki dokazuje njegovo prebivanje v občini; 3. stanovanjske; ako ne stanuje v občini, mora naznaniti, v katerem volilnem odseku želi biti vpisan;

4. iz katerih naslovov v smislu pričujočega odloka zahteva vpis; in vse druge listine, ki so potrebne za dokaz, da ima prosilec predpogoje za volilno pravico. Listine, naslovi, izkazi o vpisu v registrih davčnega urada, ki bi se zahtevali v ta namen, so prosti vseh taks in stroškov.

Nedržavljanji morajo dokazati izpolnitev pogojev, ki so predpisani v zadnjem odstavku 2. člena.

Prosilec, ki ni rojen v občini, v katere imenik želi biti vpisan, mora priložiti prepis rojstnega (krstnega) lista.

23. člen.

Prosilec mora prošnjo podpisati. Ako ne zna pisati ali ako bi tega vsled fizične zapreke ne mogel storiti, prosi za vpis lahko ustmeno v navzočnosti dveh prič, ki overovijo njegovo identiteto, in sicer pred županom ali pred uradnikom, ki ga župan za to določi, ali pa pred notarjem. Na zahtevo se o aktu izroči prosilcu potrdilo.

V smislu 17. člena pričujočega odloka se dokaz o znanju pisanja in čitanja lahko poda s solskim sprječevalom ali s predložitvijo prošnje za vpis v volilni imenik za občinske volitve, ki vsebuje označbe očetovstva in starosti, bivališča ter poklica in ki je pisana in podpisana v navzočnosti notarja in dveh prič. Notar mora v overoviti izjaviti, da je videl dotičnika pisati, ne da bi bil prepisoval in ne da bi mu bil kdo narekoval, in sicer v navzočnosti njegove in treh prič ter da on sam ali pa priče dotičnika osebno poznajo.

Prošnji se priložijo listine, ki so potrebne za dokaz, da ima prosilec predpogoje za dosego volilne pravice. Prošnja in listine se morajo predložiti občinskemu uradu, ki potrdi prejem prošnje z navedbo vloženih listin.

V. POGLAVJE.

Prehodna določila.

105. člen.

Dokler ne bodo operacije, ki jih predvideva kr. odlok od 30. decembra 1920. št. 1890 za pripoznanje italijanskega državljanstva prebivalstvu priključenih dežel, dokončane, se bodo v smislu 2. člena pričujočega odloka vpisali v volilni imenik za volitve v občinsko upravo oni, ki so po veljavnih določbah italijanskih državljani po samem pravu, in sicer le tedaj, če imajo vse druge predpogoje za volilno pravico.

Dalje se bodo vpisali v volilne imenike za volitve v občinsko upravo oni, ki sicer nimajo pravice do pridobitve državljanstva po samem pravu, pač pa odgovarjajo pogojem, ki jih zahteva 2. odstavek 46. člena kr. odloka od 25. septembra 1921. št. 1359, ali pa so rabili pravico do opcije za italijansko državljanstvo na način in v roku, kakor ju predpisuje kr. odlok od 30. decembra 1920. št. 1890, samo da niso pristojna oblastva njihovih opcijskih prošenj že končno odobila. Ako dotičniki že niso vpisani v imenik za volitve v parlament, se bodo le tedaj vpisali v volilni imenik za volitve v občinsko upravo, ako so vložili tozadevno prošnjo.

Na podlagi določbe predložitve odstavka vpisani se bodo morali, ako jim pristojna oblastva končno odobijo, v vsakem času zbrati iz imenika, pri čemer se bo postopalo v smislu 36. člena.

106. člen.

Pri prvi sestavi volilnih imenikov za volitve v občinsko upravo se bodo lahko oni, ki so imeli stalno bivališče v kakšni občini novih pokrajin in ki so se pred manj kakor šestimi meseci stalno naselili v kakšni drugi občini kraljevine, vpisali, ako to zahtevajo, v volilni imenik za volitve v občinsko upravo v tisti občini, v kateri so prej stalno prebivali.

Določbe III., IV., V. in VI. odstavka 3. člena pričujočega odloka niso uporabljive pri prvi sestavi imenikov za občinske volitve. Oni, ki so pred najmanj šestimi meseci predložili svoje stalno bivališče iz kakšne občine starih pokrajin v kako občino novih pokrajin, se bodo, ako je to dokazano s primernim sprječevalom žepna poslednje občine, vpisali v imenik za občinske volitve v tej poslednji občini. Vpis takih oseb se v smislu zadnjega odstavka 13. člena zakona o občinah in pokrajinah, potrjenega s kr. odlokom od 4. februarja 1915. št. 148, vrši tako-le: ako je došlo od župana občine, v kateri je dotičnik prej bival, naznanilo, da se je tam zbrisal iz imenika, tedaj se vpiše v imenik uradnim potom; ako pa tako naznanilo ni došlo, se vpiše samo na podlagi prošnje. Prošnji se mora priložiti potrdilo župana občine, v kateri je prosilec prej bival, da prosilec ni vpisan ali da se je zbrisal iz volilnega imenika dotične občine.

V smislu tretjega odstavka 13. člena gori citiranega zakona o občinah in pokrajinah mora župan občine, v kateri se je kakšna oseba vpisala po določbah predložitve odstavka, o ukrepanem vpisu takoj obvestiti žepna občine, kjer je dotična oseba prej bivala.

107. člen.

Pri prvi sestavi imenikov za občinske volitve se bodo preko določb, ki jih vsebuje II. poglavje pričujočega odloka, upoštevale določbe členov 108. do 115. ter se pri tem ne morejo uporabljati določbe 24., 25., 26., 27., 29., 30. in 40. člena; tudi ne določbe prvega, drugega, sedmega in naslednjih odstavkov 43.

člena; dalje tudi ne določbe drugega odstavka 50. člena pričujočega odloka.

108. člen.

Župan sestavi tekom enega meseca od dneva, ko je stopil pričujoči odlok v veljavo, imenik onih, ki imajo po prvem in tretjem odstavku 21. člena in po drugem odstavku 106. člena pravico do tega, da se njihov vpis ukrene uradnim potom. Pri tem bodo služili za podlago imeniki za volitve v parlament, ki so sestavljeni v smislu zakona o volitvah v parlament za nove pokrajine, potrjenega s kr. odlokom od 18. novembra 1920. št. 1655, pri čemer se morajo izključiti osebe, ki so zgubile predpogoje za volilno pravico v parlament.

Uradnim potom se bodo vpisovali tudi oni, ki sicer niso vpisani v gori imenovanih imenikih za volitve v parlament, pač pa so izpolnili 21. leto starosti 31. maja 1921. ter imajo vse druge predpogoje za vpis v imenik za volitve v parlament, ki jih zahteva kr. odlok od 25. septembra 1921. št. 1359.

Oni, ki v smislu pričujočega odloka sicer imajo pravico, da se vpišejo v imenik za občinske volitve, ki pa ne sodijo v nobeno v pedidolnih odstavkih označenih kategorij, bodo lahko dosegli vpis v imenik za občinske volitve potom prošnje, ki se ima predložiti županu na način, kakor ga določata 22. in 23. člen, tekom 20 dni od dneva, ko je stopil pričujoči odlok v veljavo. Ako se dožene, da imajo te osebe predpisane predpogoje, jih bo vpisal župan v imenik, o katerem govori prvi odstavek tega člena.

Za sestavo imenika, o katerem govori prvi odstavek tega člena, veljajo določbe 19. člena, tretjega in četrtega odstavka 26. člena in, kar se tiče onih, ki niso vpisani v imeniku za volitve v parlament, določbe drugega odstavka 26. člena.

Oni, ki ne stanujejo v občini, lahko pismeno izjavijo, v katerem od volilnih odsekov, določenih v smislu 113. člena, hočejo biti vpisani. En izvod volilnega imenika, sestavljenega na zgoraj navedeni način, mora biti izločen v občinskem uradu na javen vpogled.

112. člen.

Dokler v občinah novih pokrajin ne bo sestavljen register stalnega prebivalstva v smislu v kraljevini veljavnih določb, ima v smislu pričujočega odloka potrdilo župana, da prebiva oseba, ki želi biti vpisana, najmanj eno leto brez znatnih preseljenj stalno v občini, isto veljavo kakor vpis v omenjeni register stalnega prebivalstva.

Op. ur.: Toliko oglas tržaškega municipija. Ker je v tem oglasu omenjen tudi rok, ki začenja teči z dnem, ko je stopil kr. odlok od 7. oktobra t. l. v veljavo, bi bilo umestno, da bi bil municipij citiral tudi tisti člen odloka, kateri vsebuje določbo o vstopu v veljavo. Zlasti bi bilo to priporočljivo, ker je v Trstu malo takih, ki imajo originalno besedilo na razpolago. Da bo objava točna, dodajemo, da je stopil odlok v veljavo 23. oktobra 1921.

Volilci!

Vsi oni volilci, ki pri državnozborskih volitvah niso bili vpisani v volilni imenik, naj vložijo takoj prošnjo, naslovljeno na županstvo občine, v kateri prebivajo, z zahtevom, da se vpišejo v volilni imenik za predložitve občinske volitve. Tej prošnji je treba priložiti sledeče listine:

1. Krstni list,
2. Domovinski list,
3. Potrdilo občine, da prosilec prebiva najmanj eno leto v občini. (Zadostovalo bo tudi, da se prosilec sklicuje na uradne zapiske tičoč se njegovega bivanja v občini).

Kdor prebiva manj nego eno leto, a več nego 6 mesecev v občini, lahko prosi tudi za vpis v volilni imenik občine, v kateri sedaj prebiva, mora pa pridržati poleg gornjih listin še potrdilo občine, v kateri je dosedaj imel volilno pravico, da je izbrisan iz volilnega imenika.

Čas za vložitev teh prošenj je do 11. novembra 1921.

Tržaški volilci se lahko zglasijo v ulici S. Francesco 20 I, kjer se jim bo prošnja spisala, ali pa v okolici pri domačih zapnikih, znanih še iz časa državnozborskih volitev.

Vzorec prošnje:

Županstvo občine (ime, priimek, očetovstvo) stanujoč v občini že od (dan, mesec, leto), rojen (dan, mesec, leto) prilagam

1. krstni list,
2. domovinski list,
3. Potrdilo občine o bivanju),
4. Potrdilo občine kjer sem do sedaj imel volilno pravico, da sem zbrisan iz volilnega imenika) ter prosim, naj me županstvo vpiše v volilni imenik za občinske volitve.

Datum.

Podpis.

Dnevne vesti

SLAVA NEZNANEMU VOJAKU!

Kakor smo na kratko omenili že pred večerjem, se je v petek 28. t. m. začel v starodavni oglejski cerkvi obred svetčnega pogreba neznane vojaka. Vsa Italija je te dni zbrana v duhu pobožnega poklona pred enajstimi trupli, ki so jih hranili spoštljivi zidovi oglejske katedrale. To so trupla nezanih žrtve, ki so dale svoje življenje v obrambi najvišjega ideala, t. j. v obrambi svoje domovine in svojega naroda.

Kolika krivica se godi navadnemu vojaku, skromnemu in ponižnemu navadnemu vojaku, kako malo se upošteva njegova žrtev! Komu ne postaja težko, ko čita v zgodovini slavnih vojnih dejanj le imena ponosnih vojskovodij in generalov, kakor da bi bile vse zasluge za zmago in slavo osredotočene pri par osehah, ki jih je usoda slučajno postavila na celo nepregledni množici skromnih, ponižnih, zapostavljenih mučnikov zmage. Kolika krivica! Popravljajo jo le solze zapuščenih vdov, sirot in sordnikov. Njih misli se čisto zbirajo v pobožni harmoniji na grobiščih, kjer so jim rekli, da so njihovi dragi pokopani. To jim je tudi edina tolažba. Vsaj vedo, da so njihovi dragi pokopani na človeški način. Ali koliko jih je, ki jih je morilna vihra neusmiljeno požrla, da ni ostalo po njih ne trupla ne groba. Tem neznanim junakom se godi največja krivica, krivico jim dela celo sama usoda.

Kako hvalevredna je spricho tega pobuda, da se na dostojen način proslavijo ravno te neznane žrtve. Francija je prva proslavila svojega neznane vojaka s tem, da je pokopala njegovo truplo pod znanim pariškim slavolokom (Arc de Triomphe). Francoskemu zgledu sta sledili Anglija in Portugalska. Tudi Italija ni hotela zaostati za drugimi zavezniškimi državami. Tudi ona ni hotela ostati dolžna hvaležnosti, ki gre njenemu pozabljenemu neznemu vojaku.

Mi se pobožno pridružujemo vesoljnemu italijanskemu narodu povodot te ganljive svečanosti. Tudi naše misli uhajajo tja na zapuščene grobove pozabljenih žrtve zadnje vojne. Tudi mi se klanjamo pred telesnimi ostanki neznane vojaka in spoštljivo kličemo: Slava neznemu vojaku!

Vprašanje prelevitve fašizma v redno politično stranko. Že dlje časa se vrše v fašistovskem taboru Italije ostre debate o vprašanju, ali naj se sedanja bojna in napadalna organizacija izpremeni v redno politično stranko. Se jim je pač začelo dozdevati, da doba takega — rekli bi — srednjeveškega viteza ne more biti trajna v sodobni redni državi. Mnenja so se dozdaj hudo krizala in poedine fašistovske organizacije so se oglašale za in proti. V četrtek je imel tukajšnji fašisti zborovanje, da se odloči. Če smemo verjeti poročilom v italijanskih listih, je toliko vnanja slika tega sestanka impozantna, kolikor tudi razpoloženje ganljivo, slovesno v duhu soglasja: zreli so se za prelevitev. V sprejeti tozadevni resoluciji je rečeno, da mora fašizem odločiti vsako funkcijo, ki ni v soglasju z njegovo »etično naravo in z njegovim temeljnim juridično-političnim značajem«. Temu poslednjemu naglašajo tržaški fašisti »potrebo, da se glavno delo italijanskega fašizma posveča preobrazbi države v organizem, ki bo stremel za tem, da se začne delo zopetnega ojačenja, razvoja, razmaha naroda v dosego njegovih velikih zgodovinskih ciljev. Ustvari naj se državna avtoriteta, ki bo mogla brez odlašanja pobizati in premagati vse razdejavne sile, ki grozijo z materialnim in duševnim oslajenjem sestave naroda.« Tako so govorili in sklepili tržaški fašisti dne 27. oktobra 1921. — V lepo harmonijo pa je prišla na koncu vendar nota, ki je distonirala. Prišlo je do ostražega spopada med Giunta, ki je predsedoval, in profesorjem Jacchijo, ki je sicer tudi navdušen za prelevitev fašizma, ki pa se je, razpravljajoč o bodočem programu — ljuto zagnal v italijanske »popolare«. Giunta ga je zavrnol, da se tu ne razpravlja o programu. Gotovo pa da je, da fašisti ne izročijo oblasti ne demokratu, ne duhovnom. Pozval je govornika na dnevni red. Profesor Jacchia je hotel zopet govoriti. Zborovalci so bučali, a Giunta je očital Jacchiji, da hoče sejati zmešnjavo. Ta poslednji pa je reklamiral zase svobodo misli. Zahteva, da fašizem postani protiklerikalna stranka. Giunta: Fašisti se, na duhovne in njih podajaje (glagol je moral biti precej zveneti in — dehteč, kajti poročila v laških listih ga označuje le s pikami). Zopet hrup in življenje. Na to je prišlo med predsednikom in Jacchijo skoro do dejanskega spopada, ker je hotel ta poslednji zopet na oder. Hrup in silni klici: »Ven, ven« so prisilili opozicijskega govornika v kapitulacijo. Odšel je iz dvorane.

Povodot konference v Portorose. Toliko napovedana in toliko odlašana mednarodna konferenca v Portorose se je končala vendar-le sešla. Reši naj razna vprašanja, prevajna za gospodarsko konsolidacijo držav in čim vspešnejši promet med njimi. Uredi naj vprašanja pošte, brozjava, telefona, carinarstva in železniških tarif, vprašanja, ki bodo v največji meri

odvisna od njih bodočnost našega trževskega mesta, ki preživlja hudo gospodarsko krizo. Od srečne uredbe teh vprašanj bo odvisno, ali se Trst reši iz sedanjega popolnega gospodarskega in trgovskega zastaja. V minulih časih so — kakor pripovedujejo stari delavci — odpravljali iz javnih skladišč do 7 vlakov v eni noči, sedaj pa komaj — enega. To dejstvo kriči, kako grozno je ta naša luka nazadovala in kako veliko, za bodočnost Trsta odločilno nalogo ima pred seboj italijanska delegacija, če ji je res na tem, da bo Trst v resnici — odrešen. Odrešen iz nevarnosti propada!

Obisk kr. dvojice odložen. Po obisku na Južnem Tirolskem je imela italijanska kr. dvojica po prvotnem načrtu obiskati v prvi polovici novembra tudi našo Julijsko kraljino in Zader. Po zanesljivih vesteh iz Rima pa je bil že napovedani kraljev obisk v naših deželah preklican. Kraljevo potovanje v nove pokrajine pa ni bilo končno opuščeno, temveč se zdi, da je le odloženo do prihodnje spomladi.

Glas tistih, ki občutijo na svoji koži, iz italijanskih listov posnemljemo, da je zadržuga hotelirjev, kavarnarjev in gostilničarjev predložila trgovski zbornici pismo, v katerem razpravljajo o vzrokih sedanje gospodarske krize v Trstu. Med drugim pravi, da ladje tržaškega Lloydja zahajajo najprej v Benetke, kjer se potniki izkrcavajo, a parniki prihajajo potem v Trst — prazni. Edina izjema je parnik »Alessandria«, ki pa prevažajo potnike, katerih večina niti ne vidi Trsta, ker prenočujejo na krovu in naslednjega dne odhajajo z vlakom Simpon-Express naravnost v Pariz ali London! Ako uvažujemo to, — pravi pismo — je naravno, da se kriza postruje vedno bolj in zadržuje najhujše tiste industrije, ki vzdržujejo svoj obstanek v prvi vrsti od tujskega prometa. Stvar ni le žalostna, ampak tudi resnična. Tu res se ponavlja stara zgodovina: konkurenca med Benetkami in Trstom! Preko te resnice ne pomagajo nobene in tudi najlepše fraze.

Poroka. Danes se je poročila gospodična Herma Serdinsek, sestra našega poročevalca, z gospodom Ivanom Vrančičem. Novoporočencema želimo obilo sreče!

Našim vrlim društvom. Ker so naša društva po deželi pokazala posebno letos obilo zmla za pošteno zabavo in kulturni napredek in vidimo, da so pripravljena vedno stati v prvih vrstah na braniku našega jezika in naše kulture ter buditi ljudstvo k delu, se moramo obrniti do njih z važnim pozivom: Dne 15. novembra bo 15 let, odkar je umrl naš veliki pesnik, goriški slavček, naš ljubljeni Simon Gregorčič. Če je on dragocena last vsega našega slovenskega naroda, koliko bolj je šele last naš Primorcev, ki je zrastle iz naših tal, živel in trpel z nami ter posvetil naši zemlji in nam niz najlepših svojih pesmi, več, nego polovico svojega življenja in umetniškega uveličanja ustvarjanja. On je bil prvi, ki je opeval naša brda, naše doline, naše oljke in trte, našo sinjo Sočo in lepe vase. Prvi je ponel našo slavo izven meje naše domovine. On je združeval v sebi ono ljubezen do domovine, ki jo združujemo mi; podal nam jo je zopet v svojih lepih verzih, da smo mi sami skrali novega navdušenja iz njih, dasi so potom Gregorčiča iz nas izšli. Gregorčič je bil naš prekor, ki je slutil našo usodo in jo je določeno napovedal. Ravno radi tega ga ne smemo pozabiti te dni, ko smo tako potrebni, da zopet obnovimo njegove besede, da ponovimo ljubezen do rodne zemlje, katero nas je učil v svojih ljubkih pesmih.

Zato naj društva storijo svojo dolžnost. Tekom meseca novembra naj obhajajo njegov spomin na ta način, da priredijo (če drugače ni mogoče), v ožjem krogu svojih članov »Gregorčičev večer«. Saj to je čisto lahko. Okraši njegovo podobo, zapoje eno ali drugo njegovo (komponirano) pesem, (Soči, Oljki, Kmeti hiši itd.); eden izmed bližnjih inteligentov pa naj sestavi kratko predavanje o njem. Mislim, da ni društva, ki bi kaj takega ne moglo storiti. — Tu se nudi prilika, pri kateri lahko dobi ljudstvo to in ono kleno zmo. Počastite Gregorčičev spomin!

Engelmanova proslava. — V delih svojih sam živel boš večno. — In res je. Ti V. Engelman živiš še vedno med nami, četudi so minula 3 leta, odkar smo Te spremili k večnemu počitku. Živiš med nami s tistim delom, ki si ga ti za narod napravil! Živiš med nami v vseh ustanovah, katerih ustanovitelj si bil ti, in živiš med nami s Svojo dušo, ki je znala vcepiti naši duši vso svojo plemenitost in neizrečeno ljubezen.

Povsod in vedno se Te spominjamo in Te pogrešamo, hudo pogrešamo. Kako tudi ne! Navajeni Tvojem vodstvu, Tvojim navetom, smo ostali v času najtežjih preizkušenj za naš narod brez Tebe. Ali spomin nate nas je vedno bodril, da nismo omagali in nas bo tudi nadalje spodbujal na tej trnjevi poti.

Iz Trsta do Belgrada

Pod teboj leži spodnje mesto s pristanom. Vse polno čolnov ter malih parnikov vozi blago sem in tja. Na levo vidiš dolgi Savski (železniški) most z Avalo v ozadju, na desno ti štrle nasproti razbite trdnjavske kazemate. Dalje pod trdnjavo se zliava Sava v Donavo. In kot na dlaní se razteza pred teboj Sremska ravnina z belimi Zemunskimi hišami v daljavi, za katero se v megli zgublja bogati Banat. Sedeš na klop in se zamisliš. To je torej ono mesto, ona trdnjava, za katero je teklo toliko krvi, da bi gnala — kakor pravi narodna pesem — »mlinske kamne trije«. In v dubu vidiš, kako podi proti njej, preko sremske ravnine, bavarski kurfürst Max svoje kirasije, jo zavzame, pa zopet zgubi. 30 let pozneje jo oblega Princ Evgen, »plemeniti vitez«, ter jo osvobodi po silni bitki pred mestom. Toda zopet pade nazaj v Turške roke. Že žene leta 1708 Lavdon svoje hrabre bataljone v trdnjavo, ali tudi njemu ni sreča milješa. Po par letih pride nazaj v turško oblast. Slednjic se vzdrži vso ljudstvo, ki je do sedaj krvavejo, umiralo pod turško zastavo. V krvavih bojih strga Turkom najprej trdnjavo, zatem mesto. Toda Turki vedno cenijo Belgrad. Potlačijo

vstajo in šele leta 1863 zamorejo Srbi vkorakati vanjo. S tem je bil zadnji smrten udarec Turčiji. Dokler so Turki držali Belgrad, je njihovo gospodstvo segalo do Budimpešte in do pred Dunaja. Po njegovi izgubi je usihala njihova moč; korak za korakom so šli proti Aziji nazaj, tako, da drže danes edino še Carigrad z okolico.

Toda nov sovražnik vstaja na severu. Avstro-Ogrska hoče, da po gospodarskem, zaslužni Balkan tudi politično. In zgodovina se ponavlja. Zopet naskakuje sveže avstrijske divizije junaško trdnjavo. Vendar šele leta 1916 zamorejo, po silnih bojih, sigurno vkorakati vanjo. In ne za dolgo: kakor Turčija, je dobila tudi ona smrtni udarec. Končno je mesto svobodno, rešilo se je Damoklejevega meča, ki je vedno visel nad njim, more se posvečati samo sebi in izrabljati svojo krasno lego, s katero ga je tako bogato obdarila narava. Donava, Sava, Tamis se stekajo tu, tvoreč križišče vodnih cest, ki mu ga ni para v Evropi.

In Belgrad je že na poti, da postane najvažnejše središče jugovzhodne Evrope. Trgovci z vsega Balkana se shajajo tu, ter sklepajo svoje kupčije. Izvrstna lego bo privabljala kapital, zrastejo tovarne, ki bodo po cenih vodnih poteh lahko prevzale svoje izdelke na vsa

PODLISTEK

KSV. SANDOR GJALSKI:

Svečica na grobu

Na predvečer Vseh vernih duš dan sem se podal na grobje malega mesteca, ki sem se nedavno mudil v njem. Na velikem ravnem prostoru se je zbralo veliko številu ljudi in vsi grobovi so bili razsvetljeni in odlični, a z zvonicami vseh cerkva se je razleglo močno neopretrgano zvonjenje. Bobnelo je usodno in žalostno. V prvih vrstah na najizbranejših mestih so sijali in se gizdali široki grobovi in razkošne, a neukusne grobnice malomeščanskih imenitnikov brez žalujoče rodine; a čim dalje, tem manj se sijali in luči. Ali, pred vsakim križem kleči kdo in zamiselnje buli v golo ozko gomilo.

V najzadnjem kotu vsega grobja je pred zapuščenim grobom z belim priprostim križem dvojce otrok. Starejši je bil deklica desetlet do dvanajstlet let, manjši pa dečko in za polovico mlajši. Grob ni bil razsvetljen. Le pred samim razpelom je gorela ena svečica, zabodena v golo zemljo. Poleg svečice je ležala mala fotografija v ozkem, črnem okvirju. Okolo okvirja je bil zložen droben venčič iz napol uvelega cvetja. S plamenom svečice je živo igral veter, hladen jesenski severov

In hoteli smo se Ti oddolžiti. Ta? Ah, kako naj se bi Tebi oddolžili, ki si dal za nas vse, celo Svoje zdravje in Svoje življenje. — Ali Tvojemu spominu, temu se ne oddolžimo, in smo ti zato, dragi Vinko, postavili znak na grob, znak, ki bo vsakemu povedal, da spi tam svoje tiho spanje od življenja težko izkušeni narodni borilec. Slava Tvojemu Spominu!

Čitalničar.

V torek, dne 1. XI. ob 10. uri zjutraj komemoracija pok. V. Engelmana v dvorani »Del. Kons. društva« pri sv. Jakobu. Popoldan ob 3 pa izročitev spomenika družini (na pokopališču).

Odbor.

Opozarjamo ude svetovlanskega »Nar. doma«, da bo v nedeljo 6. nov. ob 15 (3. pop.) sestanek. Posebno odborniki in nadzorniki so moralno dolžni priti. Načelnik. Prosek. Tukajšnji klub dram. diletantov bo vprizoril v nedeljo 6. nov. ob 4. uri pop. v dvorani »Gosp. društva« na Kontovelju ljudsko dramo »Lovski tat«. Med sporedom bo sviral dobroznana prosekova godba. Po veselici bo prosta zabava. Ker je čisti dobiček namenjen za popravilo gled. odra, se nadeja odbor mnogostevilne udeležbe.

Odbor.

Legitimacije upokojenih Južnih železničarjev. Ker se je vrnitev legitimacij smatralo kot konec te ugodnosti upokojencev, je poslanec Štek brzojavno pozval ministra, da vrne dotedanje pravice železničarjem. Danes je minister odgovoril, da je sklenilo železničarsko ravnanstvo, da se izkaznice pregledajo z namenom, da se pride v oči morebitnim zlorabam in da se iste takoj vse vrnejo imeteljem v nadaljnjo rabo. Toliko v znanje vsem upokojencem.

Dreče in Miče. — Kam pa danes? — V Lonjer! — V Lonjer, kaj pa te nosi tja? — Ali nisi čital v večerajšnji »Edinosti«, da bo priredilo pevsko društvo »Zastava« veselico z bogatim vzporedom? — Z bogatim vzporedom? Kaj pa bo pravzaprav na vzporedu? — Kaj? Kakor po navadi na naših okoliščinskih veseljah; igralo se bo, pelo, sviralo in sploh z eno besedo rečeno zabavalo. Predstavljaljo bodo Krekovo trodejanjo »Tri sestre«, otroško šaloigro »Kaznovani šalivce«, na dnevnem redu bo tudi deklamacija in petje. Iz kleti se bo pa nosilo po zmernih cenah novo vino, ki se bo lahko pilo po taktu narodne godbe iz Boršta. — Potem pa v Lonjer, toda kdaj je začetek veselice? — Ob 4 pop. Torej navsilenje v Lonjerju. — Zdravo!

Planinsko društvo bo privedilo 4. nov. izlet. Odhod ob 7.30 iz Boschetta pri zadnji tramvajski postaji čez Lovca v Boršt, po Rojanski dolini na Potac in Bazovico, kjer bo skupno kosilo. Odhod v Trst. Vabijo se vsi člani Planinskega društva in prijatelji narave.

Kulturen greh ima vsakdo, kdor se ne nariči na publikacije »Goriške matice«. Kakšna je torej sveta dolžnost vsakega slovenskega meščana je jasno! Zatorej pohitimo vsi danes na poverjenosti Goriške matice (S. Francesco Assisi 20 I), da bomo imeli čisto vest, da bomo brez — greha.

Shod za prisilno zavarovanje proti boleznim. Danes predpoldne ob 10. uri se odprli v dvorani gledališča Fenice (ul. S. Francesco 5) shod za obvezno zavarovanje proti boleznim.

Engelmanova proslava. Čitalnica bo proslavila na vernih duš dan spomina velezaslužnega, vstrajnega narodnega prvorobitelja, pok. V. Engelmana. Proslavila ga bo na tih in mirnem način, kakor se sploh spodobi, da se proslavi mož takih zaslug, kot je bil pok. V. Engelman. Zbrali se bodo ta dan vsi prijatelji in cenitelji pokopnika ter vsi oni, ki se z njim hočejo ob tej priliki spominjati. Vsi, ki so z njim delovali in vsi oni, ki neposredno uživajo sadove njegovega delovanja, se mu bodo ta dan klanjali v globokem spoštovanju. Zjutraj ob 10. uri predpoldne bo v dvorani Del. Kons. društva pri sv. Jakobu proslava njegovega spomina, popoldan ob 3. pa bo izročila Čitalnica nagrobni spomenik, katerega mu je postavila družina.

Mladinsko društvo »Prosveta« (pod okriljem škedenjskega dram. krožka) nastopi danes, 30. t. m. ob 17.30 v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju. Spored je sledeči: Koričnik: »Živela umetnost« (deklamacija); Pittani: »Volkovi« (drama v enem dejanju). — Odmor. — Kette: »Pijane« (deklamacija); Dr. Krek: »Tri sestre« (ljudska zgodba iz narodovnega življenja gorenjskega v treh dejanjih). Ker je spored

strani. In Belgradčani se zavedajo svoje velike bodočnosti. Že so si postavili silne načrte. Do konca prihodnjega leta mora biti izgotovljenih 1400 novih stavb. Zemun namerava zvezati z mostom in tramvajem; pristan se poveča in projektira se kanal, ki bo preko Morave in Vardara vezal Donavo s Solunom. V par desetletjih bo Belgrad veliko mesto. Njegov položaj, trgovski razmah, razmere same bodo sile ta novi Belgrad, da reši zadnji jugoslovski problem, to je: bolgarski problem. To mesto je pozvano, da postane središče združene Jugoslavije. V Sofiji, čeprav je geografsko središče balkanskega polotoka, je morala ta ideja propasti.

Star mož prisede k meni. Dolga siva brada mu pada na prsi. »Kako lep razgled«, pravim, »da napeljem pogovor.« »Da«, da, mi je odgovoril. Srbi ne poznajo fraz, kratkovedni so, toda silno precizni v svojih izrazih. Po bližnjem spoznanju postaja gostobesednejši, pa mi pripoveduje, da je bil četaš proti Turkom. »Toda takrat smo vsi živeli za domovino; a danes glej častnika, pa uradnika, pa kogar hočeš, vsak živi le za svojo plačo, svoj dobiček...« Zastopnik generacije, ki izumira, one junaške generacije, ki je zapustila svoje domove, žene in otroke, pa zbežala

zanimiv in ker gre čisti dobiček za dvorano v Škedenju, se nadeja odbor mnogobrojne udeležbe. — Odbor.

Mladinsko društvo »Prosveta« vabi vse člane in članice na izredni občni zbor, ki se bo vršil danes, 30. t. m. ob 14. uri (in ne kakor je bilo pomotoma javljeno ob 10. uri) v dvorani D. K. D. — Odbor.

Prosim družino Jager, ki je svoj čas bivala v begunstvu v Gradcu (Gösting), da mi javi svoj točni naslov.

Ker nisem gotov, če bo to čitala družina, prosim zato vladno tudi ne sorodnike oziroma nje znane. — Josko Copić, Općine pri Trstu št. 496.

Iz sv. Ivana. Ali so res dosegli svoj namen? Vsi znaki kažejo, najbrž, da so ga. Po požigu našega »Nar. doma« smo imeli nedeljo za nedeljo, in še v ponedeljek na vrhu, po dva, ali celo tri, javne plesne. Še le zadnje nevrete je storilo tej glorijski konci. A danes nisem mislil pridigovati morale, pač pa omeniti, da so poigalci s tem, da so nam vničili našo dvorano, dosegli svoj namen, ki ni bil nikakoli represalija radi Bona, ampak edino le, da zavustavijo vsako delovanje, ki jim je bilo posebno pri sv. Ivanu zelo na poti.

Vodstvo »Nar. doma« je takoj popravilo gostilniške prostore, skrbi, kakor je vedno skrbelo, da se točijo najboljša vina in pivo, tudi pri voditelju krčme se dobiva vedno kaj za pod zob, ima krasen senčnat vrt, kakoršnega zastoj iščeš krog Trsta, lepa kroglišča; a mestni Slovenci se ga ogibljejo z neko »hvalevredno« vstrajnostjo. Vodstvo je sklenilo, da spravi tudi gledališko dvorano in telovadnico še v teku tega leta pod streho, ker težko gleda, kako mladina vedno povprašuje, kdaj se popravi. Vodstvo je hotelo v tem tednu že začeti z delom. Ali na potu so se ovire, ki jih vodstvo ni moglo še premagati. Nečemo po bližje govoriti. Kličemo pa vse naše javnosti, vsem čimteljem, ki morejo kaj storiti: pomagajte nam, prihitite nam na pomoč, ker tu ne gre samo za kako lokalno svetovlansko potrebo — gre za veliko našo stvar na tržaškem ozemlju. Svetovlanci smo pripravljani tudi nadalje zveto stati na braniku — in naš dom je trdnjava. Samo pomagajte nam, da ne obnemoremo!

Izšla sta »Jadranka« (11. št.) in »Pravni vestnik«. Radi pomanjkanja prostora v današnji številki, se bo objavila vsebina imenovanih revij prihodnje.

Urad za uvoz in izvoz. Glavni civilni komisariat javlja, da ima urad za uvoz in izvoz pri VI. oddelku generalnega generalnega civilnega komisariata še vedno svoje uradne prostore v ulici Torre bianca št. 28, I. n. Uradne ure za stranke od 11—12 in od 16—17.

Zadružna Zveza v Trstu odprla v drugi polovici meseca novembra šest tedenskih združničnih tečaj. Osebe, ki želijo se udeležiti tečaja, naj se čimprej naznanijo pisмено odnosno ustmeno pri Združni Zvezi v Trstu ulica Torre bianca št. 39, I. Dan in kraj, kje in kdaj se bo držal tečaj, se bo pozneje naznanilo. Zveza je razpisala v to svrhu 20 podpor po 450 Lit. za udeležence, ki ne morejo sami prenašati stroškov. Reflektenti za podpore naj vložijo posebne prošnje.

Trgovsko-obrtna zadruga opozarja cenj. čitatele na svoj današnji oglas.

* KNJIGE »GORISKE MATICE«. Knjige »Goriške matice« (1. Dr. Krek: »Naši ljudje«. — 2. Dr. Lovrenčič: »Goreške pravljice«. — 3. Veliki ilustrirani koledar 1922.) izidejo koncem novembra. Kdor se misli naročiti, naj to stori nemudoma, ker se naročila sprejemajo samo še danes v nedeljo od 11—12 (v ulici S. Francesco A. 20, I.) — Vhod skozi tiskarno. — Cena vsem trem knjigam je 5 lit. — Tržaški Jugoslovenci, storite svojo dolžnost!

Iz tržaškega življenja

Nevarna kopel v morju. 25letni brezposelni Fran Titzzen se je sprehajal včeraj zjutraj ob obrežju pri državnem kolodvoru. Nesreča je hotela, da se je preveč približal k robu obrežja. Tedaj se mu je spodrsnilo in mož je padel v morje, kjer se je bojeval v valovi. Sprehajalca, katerega sta rešila podznejše iz nevarnega položaja finančni stražnik Pascoli in nočni čuvaj Bessanese, so odpeljali z avtomobilom rešilne postaje v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v II. oddelek.

Dober prijatelj. 38letni kmet Josip Gerpelj se je sprl pred snočnjim z nekim prijateljem (prijateljico?), kateri (katera?) mu je zasadi (zasadila?) dolge nohte v nos. Gerpelj je dobil včeraj zjutraj pomoč na rešilni postaji.

Aretacije nočnih postopačev. Preteklo noč je bil aretirani v starem mestu radi pohajčenja, neki Anton Padovan. Isto noč je bilo aretiranih še deset postopačev. Tudi ti so bili aretirani radi njihovega poklica.

Preznanje. Pred nami pluje parnik z novo modro-belo-rdečo jugoslovensko zastavo.

»Glej, mi pravi v onem domačem srbskem tonu«, to zastavo smo sprejeli, da vstržemo Hrvatim in Slovencem. A oni nam tega ne priznavajo!

Tudi od Srbov je zahtevala nova država svoj davek. In eden med nemalimi je ta, da so morali sneti prapor, ki so ga vsiokoli nosili skozi smrt in suženjstvo, zastavo, pod katero so umirali tisoč in tisoč njihovih najboljših, pod katero so plakali veselja ob zmagi in srečni povrnitvi v domovino.

Razgovor naju je dovedel do Bolgarov. »Kako mislite? Pride-li do združenja z njimi?«

(Konec prih.)

Vesti z Gorliškega

Zahvala. Gospodu župniku Maierhoferju, gospodu županu Strancarju ter vsem občanom občine Planina v Vipavskem se podpisani zbor najtopleje zahvaljuje za častni sprejem in gostoljubnost, katere je bil deležen o priliki svojega poseta v Planini. — Svetovlanski pevski zbor.

Sežana. Semeni dne 12. oktobra t. l. je bil izredno velik. Prignanih je bilo v semenj 1019 goved, 632 konj, 637 prašičev in 18 glav drobnice.

Naval na semenj je bil tako velik, da je bil tudi najzadnji kotiček živalskega trga popolnoma zaseden. Tudi kupčija je bila zelo živahna, kajti, samo na tukašnji železniški postaji je bilo naloženih nad 40 vagonov živine. Tudi za kramarje in trgovce z raznim blagom je bil semenj izredno dober. Pri tej priliki se povdarja, da se številni trgovci in kramarjevi v vsakim semnju bolj množijo, kar je zopet očitni dokaz dejstva, da so Sežanski semnji največji, najboljši in za vsakega, bodisi kupovalca ali ali prodajalca, najugodnejši. Glasom odloka Civilnega komisariata v Sežani št. 5291-21. so semnji do nadaljnjih odredb zaprti samo za »Parklarje« (to je: za govejo živino, ovce, koze in prašiče). Za kopitarje (to je: za konje, mežje in osle), dalje za kramarje in trgovce z različnim blagom se pa semnji vršijo nemoteno dalje kakor do sedaj. Opozarjamo vse konjere, trgovce in kramarje na veliki letni semenj v Sežani, ki bo dne 2. novembra t. l. — Zupanstvo v Sežani.

Naše pošte. Do danes nismo imeli vzkroka, da bi se pogostoma pritoževali nad našo pošto. Imeli smo kvečjemu vtis, da je malo počasnija in da ekspresno pismo navadno hodi malo dalje kot navadno pismo. Pa mislili smo, da je taka navada kot na Kitajskem, kjer pomeni kimanje za zikanje in narobe. Zadnje čase pa se opaža že več nerednosti. Če na pr. »Goriška Straža« prihaja na Lokve točno po enem tednu, ali pa kam drugam niti po enem tednu ne, že mislimo zaenkrat, toda če prihajajo na uredništvo odprta pisma, kot se je to zgodilo zadnjič iz Tolmina na »Gor. Stražo«, kamor je prišel dopis v prestrženem ovitku in ga je zaprla šele goriška pošta, to je pa že odveč. Vsaj tajnost naj bi bila gotovo zadržana. In naši dopisniki so tožili že iz par krajev, da imajo na poštah navadno odpirati pisma. Lepa navada, ki je v Evropi nismo bili vajeni. Ali da uradniki na tržaški pošti zapiše čez ovitek in sicer čez slovensko pisano slovo: »Siamo in Italia!«; to je mogoče tudi samo pri nas. Ali da prečita gospica na tržaški pošti na naslovu Gorica in zapiše jezno Gorizia, a je hotela še preje pismo zavrniti, kaj takega je tudi mogoče samo pri nas. Ali naj še naštevamo? Menimo, da je dovolj. Vse kričče slučajne in naprave v tem oziru mir in red. Takih razmer nismo bili vajeni; tu ne gre več za kako italijanstvo, ampak za čast poštno uprave same. Ali naj večina prebivalstva dežele ne zaupa več pošti?

»Goriška v slovenski liriki«. Minulo sredo ob 8. uri zvečer se je vršilo »pri Jeleni« zadnje predavanje iz ciklusa predavanj, ki jih je priredil klub kršč. socialistov (odsek »Adrija«). France Bevk je predaval o predmetu »Goriška v slovenski liriki«. V uvodnem delu svojega predavanja je poiskal vzroke, ki so vedli naše in tuje pesnike k temu, da so toliko svoje pozornosti posvečali ravno naši goriški deželi. Največjo pozornost je posvetil nadalje Simonu Gregorčiču, dotakni se je pa tudi naših najmlajših. Omenil in recital je sledeče pesnike: Simon Gregorčič, Trinko, Ivan Pregelj, Lojze Remec, Andrej Budal, Alojzij Gradnik, Oton Zupančič, Joža Lovrenčič, Igo Gruden, Karl Širok, Janko Samec, Stano Kosovel. Nazadnje je bral tudi par svojih, deloma še ne priobčenih pesmi.

Nevarne hiše. Tudi mi smo že pogosto opozarjali na nevarnost, ki jo povzročajo poškodovane, a še ne popravljene hiše v Gorici za mimoidoče. Kadar je burja ali deževno vreme, popuščajo posamezni kosi zida ali kamenja in padajo na pločnik. Zelo mogoče in verjetno je, da zadene tega ali onega in ga lahko močno poškoduje, če ne celo smrtno. Treba bi bilo torej z vsjo resnostjo poskrbeti za to, da bi se take nevarnosti odstranile in da bi se oni deli takih sten, ki žugajo z resno nevarnostjo, podrli. Za to bi moral skrbeti mestni magistrat, ali pa policija; za nas je pač popolnoma vseeno. Mi imamo samo pravico, da zahtevamo, da lahko varno hodimo po mestu.

Vesti z Notranjskega

V Hrenovih pri Senožečah se je obudilo izobraževalno društvo, ki tudi lepo deluje. To društvo obhaja letos desetletsko ustanovitve, ki jo je praznovalo dne 9. oktobra na Zilcuh. Igrali so Finžgarjevo lepo in povsodi priljubljeno igro: »Veriga«, pred to pa se je vršila deklamacija Gregorčičeve pesmi »Kmetijski hiši«. Igralci so prav zadovoljivo izvršili svojo dolžnost in zaslužili obilo pohvalo. Lepo je, da se življenje po naših družinskih tako lepo razvija. To življenje naj nam bo porok za našo lepšo bodočnost.

Herma Serdinšek

Ivan Vranič

poročena

Trst, 30. oktobra 1921.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA V TRSTU
Ulica Toma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Deležna glavnica in rezervni zalogi K. C. St. 225.000.000
Izplačuje kalendarno vsoto in vnaprejšnje transakcije.
Uradne ure od 9-13

MALI OGLASI

MEBLIRANA poročna soba se proda po ugodni ceni. Obrniti se v via Riborgo 7, gostilna.

PIANINO prodam. Via Coroneo 5, I. desno, vrata 11.

POPOLNO posteljo, v dobrem stanju, prodam. Via Brunner 9, I.

AKADEMIČNA PLESNA ŠOLA Campo S. Giacomo št. 5, dvorana D. K. D. Danes od 10 do 13 skupna šola, in zvečer od 19 do 24 plesna zabava. Jos. Bizjak, avt. plesni učitelj.

NA VRDELCE se prodata hišici, prva obstoječa iz 7 prostorov in vrta, druga iz 3 prostorov in 90 kl. zemljišča. Cena ugodna. Pojasnila v via Giulia 96, II.

MAJNO SENO prva otava, nemška detelja, prva in druga otava po konkurenčnih cenah, dostavljeno na katerosibodi postajo Julijske Benetije ali pa izven železnice. Ceccarelli, zaloga krme, via Tesa 7. 2016

DOMAČA KUHINJA oddaja ceno kosila in večerje. Greta 4, Margareta Bizjak. 2018

ŠIVILJA Angela Bizjak, Greta 11 se priporoča cenj. občinstvu. 2019

ODVETNIŠKA pisarna išče perfektno stroje-pisko (če mogoče tudi stenografino) s prakso v odvetniški pisarni. Ponudbe pod »Stalna služba« na upravnistvo. 2020

VDOVA, brez otrok, z nekaj denarja, želi znanja in svrhu ženitve z gospodom, samcem od 45—50 let, s stalno službo. Ponudbe pod »Vdova« na upravnistvo. 2017

KANARČKE, originalne Harz, izvrstne pevice, samice, prodam. Commerciale 329, IV, vrata 20. 2013

SLUŽKINJA za vsa hišna dela in prenašanje mleka se sprejme. Toroš, Cordaroli, Scandola 272. Istotam se proda lahek kmetijski voz. 2014

BOLEZEN na gobcu in na parkljih ozdravi se v kratkem. Mnogo let preizkušeno zdravilo se dobi v lekarni v Sežani. 53

ŠVEDSKE kapljice, domače zdravilo za zelo-dec, v lekarni v Sežani. 53

TINKTURA in obliž zoper kurja očesa v lekarni v Sežani. 53

POSESTVO, obstoječe iz hiše, velikega gospodarskega poslopja, sadonosnika, vrta in njive, se radi prevzeta druga podjetja pod ugodnimi pogoji proda. Hiša, v kateri je dobro upeljana trgovina in je tudi uporabna za gostilno, se nahaja tik farne cerkve, ob glavni cesti. Počivašek, Selnica ob Dravi. 56

NAZNANJAM slavnemu občinstvu, da sem poleg delavnice odprla tudi salon za izgotovljene zimске obleke in letne plašče ter raznovrstne obleke. Priporočam se za obilen obisk. A. Mer-molla Rieger, ulica Commerciale 3. 586

PRIPOROČA se dobroznana brivnica Jostp Jerman, Trst, ul. XXX. Oktobra 14. 37

POZORI Srebrne krone in zlato vo najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 38

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povb, orar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 44

STEKLENE ŠIPE vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. Postrežba na dom. Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 55

PRODAM posestvo na Štajerskem ob državni cesti pri postaji. Cena L. 8000. Naslov pri upravnistvu. 1898

TESTENINE, vino, rum, krem, marsala, tropinovec, konjak, vermet, crema-marsala, Fernet-Branca, jamez, menta, Stregha, čokolada, biškoti, sladkor, karbid, sirupi, vse v zalogi Avgust Pavanetto v Sežani št. 143. 1922

TRBOVELJSKI premog za peti in štedilnike L. 32.— za 100 kg. Cocks iz tržaške planarne L. 40.— za 100 kg. Daniele Pillin, Coroneo št. 25, telefon 13-06. 1967

MLAD trgovski pomočnik, izvežban v železnini in špecerijski stroki, z dobrimi sprečvali, išče mesta. Monas Milan, Tupljak p. Pican. 1977

LUTZOVE PEČI ima v zalogi in postavlja tudi na dom. Maks Križe, Postojna. 2002

SLAMOREZNICE ima na prodaj Maks Križe v Postojni. 2003

POSESTVO, obstoječe iz hiše s petimi prostori, hlevi, kletjo in 33768 m zemljišča se proda. Cena po dogovoru. Prašelj Martin, Dolina 37 pri Trstu. 2007

PRODA SE veliko posestvo v Gročani št. 4, na reški cesti, dve uri oddaljeno od Trsta. Obstoji iz hiše, hlevov, škedenja, vodnjaka, travnikov, njiv, gozdov in potrebnega kmetijskega orodja. 2008

UBIRALEC in popravljač glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej, Trst, via Coroneo 2, V. nad.

NOVE postelje za L. 95.—, vzmeti L. 70.—, zimmice iz volne L. 130.—, iz žime L. 50.—, ponočne omarice, umivalniki, chifoniers, omarice, pohištvo za sobo in kuhinjo po izredno nizkih cenah. Ulica Fonderia 3, skladističe. 2005

POZORI Na Opčinah št. 200, pri cerkvi, v lepi legi, je na prodaj hiša z zemljiščem, hlevom, dvoriščem, vodnjakom in napajališčem, primerna za trgovino. Cene po dogovoru. 2009

KROJAČNICA Avgust Štular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 23

KRONE srebrne in zlato, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 50

CUNJE, bele, velike, čiste, kupujem po L. 1—4 Ulica Solitario 1. 1771

Zahvala.

Podpisani se tem potom najiskreneje zahvaljujemo vsem onim, ki so na katerikoli način počastili spomin naše nezgubne

Josipine Jež

Posebno pa se zahvaljujemo g. Tereziji Martelanc, Ceciliji Pertot in Elizabeti Indrigo. Barkovlje, 30. oktobra 1921.

(881) Rodbina JEŽ.

Urnarna in zlatarna

Lorenzo Macor

Trst, Via Udine 26.

Velika izbira budilk, regulatorjev, kuhinjskih ur in drugih urarskih potrebščin. Kupujem in zamenjujem zlato, srebro in dragulje. Lastna delavnica. 58) Dela se izvršujejo tekom dneva.

Cepljene trte

raznih domačih in tujih vrst ter podlag, strogo sortirane in zajamčene. se dobijo pri

Forčiču, Preserje p. Komen. 879

BILFE, sadna drevesa itd. po znižanih konkurenčnih cenah. — Zahtevajte cenik.

ČEVLJARNICA

MICOLICH

Trst, via Udine 32 (vogal L' Ariosto)

Izbira moškega, ženskega in otroškega obuvala. — Lastna delavnica. — Sprejema naročila po meri. — Cene zmerne.

Josip Spechar

Trst, Via S. Caterina št. 7 — Piazza Mazzini

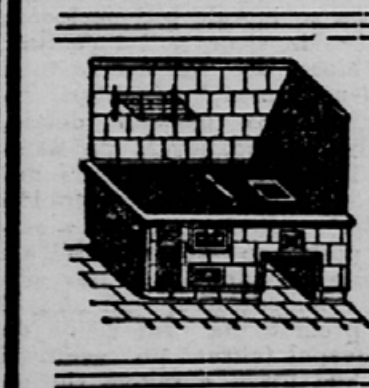
Velika izbira suknja in blaga za gospode. Zunanji in domači izdelki najnovejšega in lepega kroja po zelo ugodnih cenah. Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in otroke, površnikov, paletot, hlače in gilet 46 fantasia itd. itd.

A. D. MASI & G. SFERZA

Mavricija Wackvitzza nasledniki

Trst, ulica Torre bianca 32. Telefon 29-83.

Velika izbira majolčnih in železnih peči, železnih prenesljivih štedilnikov znamka »Triumph«, popolnega železja za ognjišča, pečic za ognjišča, vratice iz litega železa, plošč iz litega železa, raznjav, cevi in aparatov »Johon« za dimnike. (13) Zaloga majolčnih plošč za prevlačenje.

Peter Vončina, Ajdovščina 146 (pri cerkvi)

trgovina g. Slokarja, naznanja slav. občinstvu, da je

otvoril lastno krojaško delavnico

ter izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela. — Toplo se priporoča za obilen obisk. — Delo solidno. — Cene zmerne. — Postrežba točna.

Zavarujte vsi edinole pri JUGOSLAVIJI

najve

Naredna čitalnica v Vipavi bo vprizorila v Pirovatinovi dvorani jutri v ponedeljek 31. oktobra ob 8. zvečer in v torek 1. novembra ob 8.44 popoldan Novočlanovo dramo »Veleja«, katero bodo izvajali kot gostje člani komedijevsko-prosejskega dramatičnega društva. Veleja je globoka socialna drama, katere glavni junak, izmozgan od težkega tovarniškega dela in iz obupa pijanec, umira zapuščen in varan tudi od svoje žene. Tendence graja povojno nemoralno razuzdanost.

Drama je dovršeno naštudirana in bo vsakemu nudila izreden užitek.

Cisti dobitek je namenjen za Istrane. K obilni udeležbi vabi »Odbor«.

Iz Idrije. (Kritiku igre »Nadzornik spalnih vozov«). To je pa res, da smo pogrešali pri tej igri »salonske živahnosti«; toda krivda leži v tem, da so se morale nekatere moške vloge oddati ljudem, ki nimajo prilike za kretanje po saloni. Svetujemo zato g. kritiku, da nam pomaga v prihodnje pridobiti nekaj »salonskih levov«! Veliko bolj nam bo ustrezno s tem, nego pa z dolgočasnim moraliziranjem o potrebi družabne edinosti, o poštovanosti med žensstvom itd. Pribijamo, da se še nikdar niso moški iz boljših slojev tako malo zrtvovali za dramatične predstave kot gospodje idrijske družbe, dočim vidimo nastopati dame pri vseh predstavah! Kljub temu priporočamo g. kritik žensstvu večjo delavnost — to je že gorostasno!

In potem še nekaj, g. dopisnik! Če že človek piše kritiko, naj bo stvarjen in naj ne opravi jedra — kritike namreč — s par besedami! Ali pa je bil vzrok tej kratkosti le bojazen, da se ne zameri »simpatijam«? ... Glede rednih vaj in temeljitega naštudiranja naj pa govori tedaj, kadar bo večer za večerom preževal v gledališču ter se poleg svoje službe še učil 30—50 strani dolge vloge na pamet! Tudi za pohvalo »Salonskega orkestra« ni našel kritik umestnih besed; je pač težko zadeti pravo struno, če človek ne igra nobenega instrumenta. Skratka, kritizirajte pravično, hvalite vam bomo, pikrosti pa ne potrebujemo.

Književnost in umetnost

Dr. Ivan Prijatelj: Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma. — (Pota in cilji 7—9 zv.) Izdala »Tiskovna zadruga« v Ljubljani. — Cena 90 igk, po pošti 6 igk več.

V tej knjigi, obsegajoči 414 strani, opisuje pisatelj prehod od romantike k realizmu v misljenju, umetnosti in socialnem življenju ruskega naroda. Nihče kakor dr. Prijatelj ni bil med Slovenci poklican, da nam je dal tako silno literarno delo, ki ga lahko brez obotavljanja pokažemo Evropi. On ni le historik v običajnem smislu besede, marveč tudi umetnik: podoživljal dobo in duha, ki sta rodila posamezne pisatelje, izklesal nam življenje iz mrtvih dejstev, pred našimi očmi vstaja vsa Rusija, ki tvori za zapad še danes največjo uganko. V žarišče svojega dela je postavil dr. Prijatelj znamenita štirideseta leta, v katerih je pogonila svoje korenine današnja Rusija.

Delo je zasnovalo tako, da sloni na treh vogelnih kamenih: na Gogolju, od katerega izvaja svoj rodovnik moderni ruski umetnik, na Bjelinskem, očetu ruske kritike in na Hercenu, katerega smatra vsak Rus za idejnega roditelja novega ruskega človeka, zlasti z ozirom na njega socialna iskanja.

Kdor hoče spoznati ruskega duha, vseobsežnega receptorja svetovnih idej in mladostno-smelega graditelja novih duševnih in socialnih stavb za vse človeštvo, bo našel v tem delu zanesljivega vodnika, ki mu bo osvetlil marsikatero pot v ruskem duševnem labirintu. Knjiga, nastala na podlagi malone dvajsetletnega študija ruske literature in na osnovi poldrugoletnega psebnega opazovanja ruskih razmer na licu mesta, je edini pojav te vrste v naši znanstveni literaturi in je napisana tako, da jo bo lahko razumel vsak naš izobraženelec. »Tiskovna zadruga« pa je z izdajo tega dela znova pokazala in dokazala, da je edino in najagilnejše slovensko literarno podjetje, ki se v polni meri zaveda kulturnih ciljev in nalog slovenskega plemena.

Podrobnejše poročilo o tem tako važnem in za ves jugoslovanski svet znamenitem delu sledi! Dr. A. R.

Dr. Ivan Tavčar: Zbrani spisi. — VI. zv. Uredil dr. Ivan Prijatelj. — Str. 435. Cena 74 po pošti 5 K več. V Ljubljani 1921. Izdala »Tiskovna zadruga«.

V zbirki slovenskih pisateljev, ki jo izdaja Tiskovna zadruga, je pravkar izšel I. zv. Tavčarjevih zbranih spisov, ki jih ureja dr. Ivan Prijatelj. Knjiga je izšla baš za 70letnico prikljubnega pisatelja in prinaša poleg uredniškega uvoda in njegovih opomb Tavčarjevi najbolj deli iz zadnje dobe: »Cvetje v jeseni« in »Visočka kronika«, ki sta vzbudili splošno pozornost in priznanje, ko sta izhajali v Ljubljanskem Zvonu. Tiskovna zadruga — in z njo slovenski narod — se drži Tavčarju ni mogla lepše oddolžiti — kakor, da je začela izdajati njegove zbrane spise, kateri so urejeni po istih načelih in na enak način kot druga izdaja Jurčičevih zbranih spisov. Da je izdaja prvovrstna, pove že ime urednikov. Knjigo toplo priporočamo tudi vsem knjižničarjem po deželi.

Fr. Milčinski: Drobiz. — Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1921. 8° 151 str. — Cena broš. K 36 po pošti 2'80 več.

Trinajst lahkokrilnih humoresk vsebuje najnovejša knjiga Milčinskega. Ko je »nova žival« s svojo kuharsko umetnostjo »v znamenju slane luže« pomagala preleviti srečnega samca v še srečnejšega zakonca, tedaj se začne zanj intimno rodniško življenje, o katerem nam ve pripovedovati toliko zanimivega. Najprej je kupil ženi za družinsko prijazen, živega otročka, mlado Bredo, ki že peti dan svojega življenja razvija bogate nazore. Komaj je bila zvrhano poltretje leto stara, je imel njen bratec že poldrugo leto, in sredi bojnih operacij so si omislili še enega malčka in potem še enega, imenovanega »morski strah«. Torej »drobiz« dovolj v slabih časih, o katerih nam tako drastično pripoveduje v črticah:

»Naši in vojna«, »Aprovizacija« in »Tenda Lala«. Posebno zadnja je pikra satira na medvojni vohunstvo in bujno cvetoče »špiceljstvo«. Razen teh so Milčinskemu približljivi predmet razni pravdni strokovnjaki, le neznatno karikirani po živih tipih; pisatelj, gostilniški dobrovoljčki itd. Ko knjigo odložiš, pa bodisi prijatelj neprijetnega humorja ali čmeren filister, si avtorju iz srca hvaležen za kopo dobre volje, ki si je bil deležen v teh dragih in kišlih časih tako poceni.

Lepa knjiga Milčinskega bi zaslužila malce okusnejšo zunanjo opremo.

Vse zgoraj navedene knjige se dobé v Gorici (Knjižarna K. T. D.) in pa v Trstu, knjižarna N. Trani, Via Cavana.

Prosveta. Skoro sleherna vas v naši deželi ima svoje društvo, ki mu je naloga zbirati v svojem okolišju miado in staro, nuditi mu razvedrila in izobrazbe ter močiti mu duševne in telesne moči. Imamo bralna, pevška in telovadna društva, dramatične krožke itd. Nove razmere so obudile skoraj vsa naša društva k novemu življenju in uspešnemu delovanju. To delovanje je bilo še uspešnejše, ako bi bila med posameznimi društvi vez, ki bi jih tesneje družila, neki kažipot, ki bi jim kazal skupni cilj, neki svetovalec, ki bi jim kazal pot za dosego skupnega cilja: narodove izobrazbe, njegovega duševnega in telesnega razvoja.

Da se ustvari taka medsebojna vez, je sklenila »Goriška slovenska omladina« izdajati mesečnik »Prosveta«.

Ze naslov sam nam pove, s čim se bo pečal ta mesečnik. Pred vsem ima biti glasilo vseh prosvetnih društev. »Prosveta« bo prinašala članke o naših kulturnih delavcih, o sistematičnem delovanju v društvih, o kulturnih, telovadnih, športnih in drugih prireditvah pri nas in drugod. Nadalje bo prinašala vesti o kulturnem gibanju pri nas in pri drugih narodih. Kajti treba je, da po svojih prireditvah ocenimo svoje delo in da po tujih merimo svoje moči. List bo obsegal društveni, gledališki, telovadni in športni vestnik, poročila o raznih prireditvah, njihova naznanila in ocene, nasvete društvom in druge organizatorne vesti. Objavljal bo tudi kritike novih knjig. Kolikor bodo dopuščala denarna sredstva, bo postregel list pevskim društvom z izdajo novih skladb v posebni prilogi. Po možnosti bo prinašal list ilustracije.

Tak list je nujen potreben, ako hočemo, da doseže naše društveno delovanje višjo stopnjo. S takim listom, ki naj bi dajal društvenemu delovanju pravo smer, preprečimo, da ne zaidejo društva na kriva pota pri duševni in telesni vzgoji naroda. List se bo tiskal na 24 straneh četverke.

Cena se bo določila tako, da jo bodo zmogli tudi najsišji sloji. List bo pričel izhajati v kratkem. Kedaj izide prva številka, objavimo v časopisih: danes pa vabimo na sodelovanje in naročbo. — »Goriška slovenska omladina« Tiskovni odsek, Gorica, Corso verdi 37.

DAROVİ

Za »Narodno Obrambeni Sklad« so nadalje darovali: župljani Spodnje Idrije L. 176 posl. 23. julija. Družba pri Didicih v Idriji po gosp. J. Gr. L. 40 posl. 30. maja. Neimenovani zložili v Štanjeju po g. J. K. L. 70 posl. 2. junija. V Škedenju nabrali L. 186. Občarini Materije L. 547. Buzet L. 41. Župljani v Komnu L. 294; skupno L. 1354. Zadnji izkaz 27. julija: L. 49.326 in din. 95. — Torej dosedaj nabrano: L. 50.680 in 95 din.

Gospodarstvo

Položaj ladjedelne industrije sveta. Ogromna izguba brodomarstva v svetovni vojni je povzročila mrzlično delovanje v ladjedelnicah vsega sveta. V tem pogledu se je posebno odlikovala Severna Amerika, kjer je ladjedelstvo tekom vojne in po vojni najbolj napredovalo.

Tudi po končani vojni se delo v ladjedelnicah ni zmanjšalo, ker so evropske države rabile ladje za prevoz živil in surovin, da so mogle zapolniti praznine, ki so nastale vsled vojne. Vsled vsega tega je nadaljevalo povpraševanje po ladjah, prevoznine so bile visoke in cene ladjam so rasle. No trgovina je kmalu začela nazadovati; deloma za to, ker so se kolikor toliko zadostile potrebščine, deloma radi splošne gospodarske krize. Pešanje trgovine pa pomeni seveda tudi pešanje paroplovstva in slednje pešanje ladjedelstva. Najbolj katastrofalne pa so morale biti posledice ravno za ladjedelstvo in sicer radi tega, ker je do poslednjega hipa, do samega nastopa krize, bilo prilagojeno visoki konjunkturi. To pomeni, da so ladjedelnice usiljeno delale, računajoč na to, da bo nadaljevalo povišano povpraševanje po ladjah in da jim bodo neprestano rasle cene. Ladje so se torej gradile ne z ozirom na tekoče potrebe, marveč z ozirom na dozdnevne povečane potrebe bližnje bodočnosti. Iz tega je razvidno, da bi bila morala nastati kriza v ladjedelstvu, tudi ako bi bil ostal svetovni promet na oni višini, do katere se je bil povzpel takrat po svetovni vojni, čeravno bi bila kriza v takem slučaju nastopila v bolj blagih oblikah. Ker pa je začel svetovni promet celo naglo nazadovati, je naravno, da se je morala kriza v ladjedelstvu spremeniti skoraj v popolno katastrofo. Posebno občutno pa je ta kriza zadelala ona ladjedelstva podjetja, ki so se ustanovila ali pa znatno razširila neposredno pred nastopom splošne gospodarske krize.

Položaj angleškega ladjedelstva je razviden iz sledečih statističnih podatkov: Koncem septembra t. l. je bilo na Angleškem v gradnji 700 trgovinskih brodov z nad 100 tonami skupno vsebino 3.282.972 ton. Med temi je bilo 630 parnikov s 3.047.964 tonami, 49 motornih ladij z 229.120 tonami in 16 jadernic s 3471 tonami. Tretje četrtletje t. l. (julij-september) izkazuje v primeru z drugim četrtletjem (april-junij) nazadovanje v višini 247.000 ton in v primeru s tretjim četrtletjem t. l. celo 448.000 ton.

Od zgoraj navedene množine, v gradnji nahajajočih se brodov (t. j. od 3.282.972) pa je treba še odšteti 731.000 ton za one brodove, ki dasiravno stoji na gradbah ladjedelnic, jih ni v resnici mogoče priletevati med v gradnji nahajajoče se ladje, ker se je delo na njih sploh ustavilo, in še 457.000 za one ladje, na katerih se je delo začelo odložilo, tako da se faktično na angleškem nahaja sedaj le za 2.095.000 ton brodov v gradnji, t. j. za 1.636.000 ton manj, kot v isti dobi preteklega leta.

V ladjedelnicah izven Anglije se nahaja za 2.260.006 ton brodov, od tega števila pa je

treba odšteti 375.000 ton za one ladje, čijih gradnja se je ustavila, tako da ostane vsega skupaj le 1.885.000 ton, ki so faktično v gradnji. Kar se tiče zaustavljenja gradnje brodov stoji na prvem mestu Zedinjene države Severne Amerike in Italija. V tej poslednji pa je — kakor znano — največja kriza ravno v naših tržiških ladjedelnicah.

V nekem pogledu smo torej vendarle dosegli svetovni rekord, žal da se z njim ne moremo ravno ponahati.

Vsled vladajočega mrtvila ležijo mnoge ladje prazne v raznih lukah.

Edina država, ki ne občuti ladjedelne krize, je Nemčija, ki je tekom vojne in vsled mirovne pogodbe izgubila 90 odstotkov svojega brodomarstva. Tam so vse ladjedelnice zaposlene in vključ temu mora Nemčija najemati za svoj pomorski prevoz celo inozemske brodove. V prvem poletju t. l. se je spustilo iz nemških ladjedelnic v morje 50 novih brodov z nad 300.000 tonami. Razen štirih, so bile namenjene vse za nemške brodomarstnike.

Marsikdo se bo začudil dejstvu, da je današnja svetovna tonaža ladij mnogo večja, nego je bila pred svetovno vojno, dasiravno je ta poslednja uničila mnogo milijonov ton brodov. Redkokdo je ob koncu vojne pričakoval da bo marljivost delavnih rok tako hitro popravila škodo, ki jo je v tej stroki povzročila krvava vojna.

To in ono

Kako je nastala Chopinova žalna koračnica? Chopinova pogrebna koračnica je del njegove B-moll sonate. Ko se je Chopin mudil v Benetkah, mu je hotel Ziem podariti koncertno glasbilo in ga je iznenadil, ga je povabil na južino. Med povabljenici so bili tudi knez Polignac, slikar Ricard in več drugih Ziemovih prijateljev. Chopin je bil običajno resnega obraza. Ali tisti dan je bil še posebno slabe volje in si je odzval povabilu šele proti večeru, ko so bili Ziemovi gostje že davno obedovali. Ker je bil sila slabo razpoložen, so ga hoteli ostali razvedriti. Polignac je v kotu izteknil skelet, ki ga je Ziem potreboval pri slikanju haljo, ki jo je bil Ziem razprostil čez klavir in je prestrašeno gledal kretanje skeletove. Ko so zagrmeli oni trije volti udarci, je Chopin planil kvišku, popadel okostnjaka ter ga strastno pritiskal na prsi. Vse je globoko pretresalo, a niso opazili, da Chopin sam sedi za klavirjem in v grobni tihozi ateljeja se je razlivala bolečina, brezupna, globoka in nadzemsko godba, kakršne še ni slišalo človeško uho. Slednji akord je bil vzdih, vsak ton solza. Chopin je namah prekinil igro in se zgrudil na tla. Nekoliko mesecev kasneje je javno igral Chopin prvič svojo B-moll sonato.

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

Ulica Pier Luigi da Palestina št. 4, I.

Obreštuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved.

po 5 1/2% ako znašajo 20-30.000 Lit.

po 6% ako znašajo 30-40.000 „

po 6 1/2% ako presegajo 40.000 „

Trgovcem olvarja tekoče čekovne račune

Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega

premoženja nad 2300 zadržnikov,

vrdeno nad 50 milijonov lir.

Da je posojila na poroštvu, zastavo

vrdenostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8—13.

Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Velika zaloga in tovarna pohištva

A. JUG — Trst

Tovarna ulica sv. Martiri št. 21

Zaloga ul. sv. Lucija 5 in ul. del. Fabbrri 10

Velika zaloga spalnih in jedilnih sob, kuhinjskega

pohištva kakor tudi drugih predmetov.

Delo solidno. Cene zmerne.

Kdor želi imeti krasno sliko po nizki

ceni, naj se obrne samo na

Fotografčni zavod DAGUERRE

Corso Vittorio Emanuele št. 39

-- Razglednice od 10 lir naprej --

Uraina in zlatarna

FRANCESCO BUDA

Trst, Via Scallanata št. 1

sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno

najnižje. 41

Kupuje srebrne krone.

Pozor na naslov!

„ITALIA PREVIDENTE“

Vzajemno zavarovalna anonimna družba proti

požaru. — Glavno zastopstvo v Rimu.

GLAVNO ZASTOPSTVO

Trst, ul. S. Nicolò št. 11, I. n.

Telefon št. 24-88 bis 759

Agenti in zastopniki po vseh glavnih krajih.

Srebrne krone in zlato pla-

čujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

(prej Barriera)

KOŽE USNJE

ter vsi v čevljarsko obrt

spadajoči predmeti

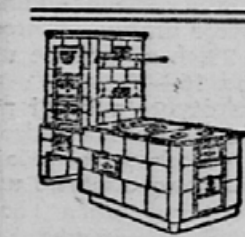
ulica Udine št. 49

(prej Belvedere)

Priporoča se

(27)

F. CINK

Purič Andrej

Trst — Via Media št. 6 — Trst

ima na prodaj večjo množino izgotov-

ljenih štedilnikov ter prevzema in iz-

vršuje točno vsakovrstna nova naročila

Pozor na domačo tvrdko!

FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sedaj Via Carducci št. 25,

naznanja slavemu občintvu, da ima veliko zbero šivalnih

strojev več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

iz najboljših nemških tovarnen, katere jamči 10 let.

Dalje velika izbira dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo

poštne prosti. Lastna mehanična delavnica. 45

Podružnica v Kobaridu št. 21. Podružnica v Kobaridu št. 21.

Neprekosljiva

je pristnost in kakovost

„ZELENEGA MILA“

ZNAMKA

FENDERL

izdelanega iz oljčnega olja brez vsake

druge primesi.

Belina in mehko perila, ki je prano s

ZELENIM MILOM FENDERL, je izredna.

Prepričajte se!

A. Fenderl & C., Trst, Tovarna mila

Telefon št. 430 — Via del Ghirlandaio št. 1

Uvozna agencija jestvinskih specialitet

CARLO GULLIN

Trst — Via S. Maurizio št. 11, Telefon 43-98 — Trst

Zaloga na debelo:

sira, svinjine, koruzne moke, konserv, riža, pole-
novke, neapeljskih testenin, ovsa in koruze.